Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 43 (15666) | 1981 оной февралиин 21, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ПЛЕНУМ 1981 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 20-до БОЛОБО.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ЭЛИДХЭХЭ ТООСООЕ, ДОТООДЫН БОЛОН ГАДААДЫН ПОЛИТИКЫН ТАЛААР ПАРТИИН ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ПЛЕНУМ ХАРАЖА ҮЗӨӨ. КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВ ЭНЭ АСУУДАЛААР ПЛЕНУМ ДЭЭРЭ ЭЛИДХЭЛ ХЭБЭ.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ЭЛИДХЭХЭ ТООСООЕ, ДОТООДЫН БОЛОН ГАДААДЫН ПОЛИТИКЫН ТАЛААР ПАРТИИН ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ ПЛЕНУМ НЭГЭН ДУУГААР БАТАЛҺАН БАЙНА.

«1981—1985 ОНУУДТА, МҮН 1990 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД» ТУХАЙ КПСС-эй XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ХЭГДЭХЭ ЭЛИДХЭЛЭЙ ПРОЕКТЫЕ ПЛЕНУМ МҮН ЛЭ ХАРАЖА ҮЗЭБЭ. СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР Н. А. ТИХОНОВ ЭНЭ АСУУДАЛААР ЭЛИДХЭЛ ХЭЭ.

«1981—1985 ОНУУДТА, МҮН 1990 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД» ГЭҺЭН ЭЛИДХЭЛЫЕ ПЛЕНУМ НЭГЭН ДУУГААР БАТАЛБА.

ЭНЭЭГЭЭР КПСС-эй ЦК-гай ПЛЕНУМ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ДҮҮРГЭЭ.

КПСС-эй ЦК-гай 1981 оной ФЕВРАЛИИН 20-ной ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛ

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXVI съезд дээрэ КПСС-эй Центральна Комитедэй элидхэхэ тоосоон, дотоодын болон гадаадын политикын талаар партиин ээлжээтэ зорилгонууд тухай

1. СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДЭЙ ТООСООТО ЭЛИДХЭЛЫЕ, ДОТООДЫН БОЛОН ГАДААДЫН ПОЛИТИКЫН ТАЛААР ПАРТИИН ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗОРИЛГОНУУДЫЕ БАТАЛХА.

2. КПСС-эй ЦК-гай ТООСООН, ДОТООДЫН БОЛОН ГАДААДЫН ПОЛИТИКЫН ТАЛААР ПАРТИИН ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗОРИЛГОНУУД ТУХАЙ ЭЛИДХЭЛ КПСС-эй XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ХЭХЫЕНЬ КПСС-эй ЦК-гай ГЕНЕРАЛЬНА СЕКРЕТАРЬ НҮХЭР Л. И. БРЕЖНЕВТЭ ДААЛГАХА.

КПСС-эй ЦК-гай 1981 оной ФЕВРАЛИИН 20-ной ПЛЕНУМЭЙ ТОГТООЛ

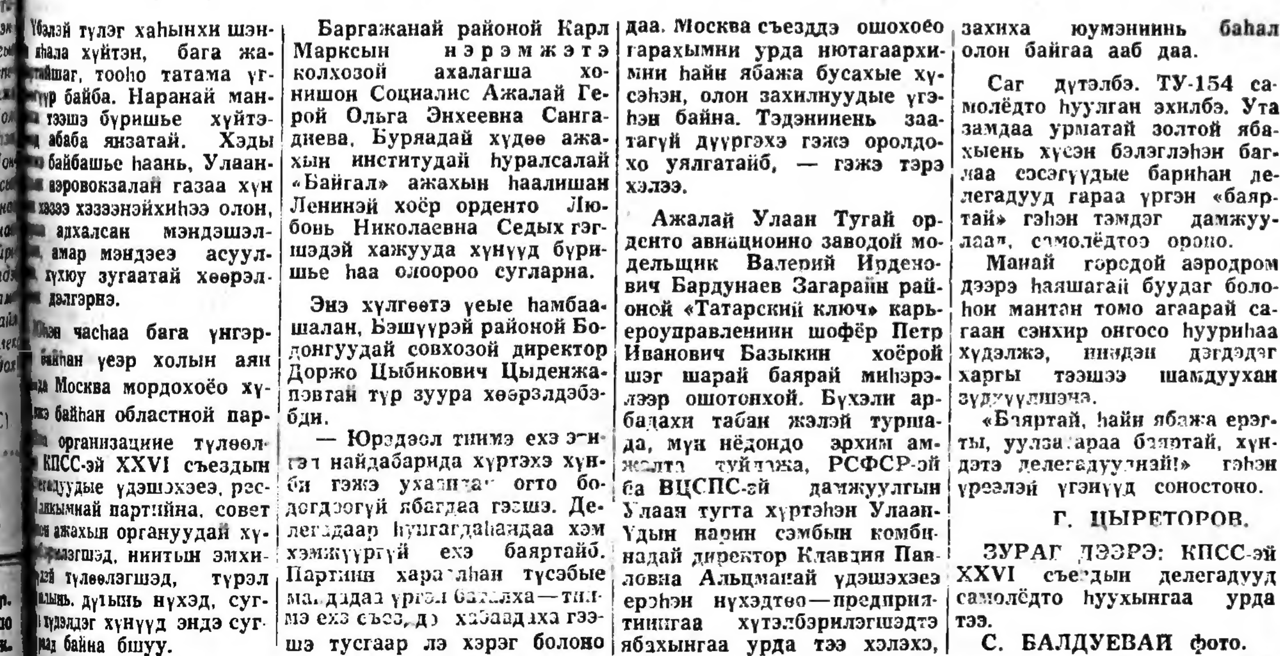
„1981-1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд" тухай КПСС-эй XXVI съезд дээрэ хэгдэхэ элидхэл тухай

1. «1981—1985 ОНУУДТА, МҮН 1990 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД» ТУХАЙ КПСС-эй XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ХЭГДЭХЭ ЭЛИДХЭЛЫЕ БАТАЛХА.

2. «1981—1985 ОНУУДТА, МҮН 1990 ОН ХҮРЭТЭРХИ ҮЕДЭ СССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГОЛ ШЭГЛЭЛНҮҮД» ТУХАЙ ЭЛИДХЭЛ КПСС-эй XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ ХЭХЫЕНЬ СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ НҮХЭР Н. А. ТИХОНОВТЭ ДААЛГАХА.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА ШАЛГАЛТЫН КОМИССИДА

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА ШАЛГАЛТЫН КОМИССИИН ЗАСЕДАНИ 1981 ОНОЙ ФЕВРАЛИИН 20-до БОЛОЖО, СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН XXVI СЪЕЗД ДЭЭРЭ КОМИССИИН ХЭХЭ ТООСООТО ЭЛИДХЭЛЫЕ ХАРАЖА ҮЗӨӨД, ҺАЙШААБА.

СЪЕЗДЫН ДЕЛЕГАДУУД МОРДОБО

...Үбэлэй түлэг хаһынхи шэн... ...хала хүйтэн, бага жа...тайшаг, тооһо татама үг...гүр байба. Наранай ман... тээшэ бүришье хүйтэ... абаба янзатай. Хэды ...байбашье һаань, Улаан... аэровокзалай газаа хүн ...хэзээ хэзээнэйхиһээ олон, ... адхалсан мэндэшэл..., амар мэндээ асуул..., хүхюу зугаатай хөөрэл... дэлгэрнэ.

...Энэ часһаа бага үнгэр...байһан үеэр холын аян...да Москва мордохоёо хү...лээ байһан областной пар...тийна организацие түлөөл... КПСС-эй XXVI съездын ...делегадуудые үдэшэхээ, рес...публикымнай партийна, совет ...ба ажахын органуудай хү...тэлбэрилэгшэд, ниитын эмхи...нүүдэй түлөөлэгшэд, түрэл ...садаынь, дүтынь нүхэд, суг ...хүдэлдэг хүнүүд эндэ суг...лараад байна бшуу.

Баргажанай районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой Ольга Энхеевна Сангадиева, Буряадай хүдөө ажахын институдай һуралсалай «Байгал» ажахын һаалишан Ленинэй хоёр орденто Любовь Николаевна Седых гэгшэдэй хажууда хүнүүд бүришье һаа олооро сугларна.

Энэ хүлгөөтэ үеые һамбаашалан, Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхозой директор Доржо Цыбикович Цыденжаповтай түр зуура хөөрэлдэбэбди.

— Юрэдөөл тиимэ ехэ этигэл найдабарида хүртэхэ хүмби гэжэ ухаандаа огто бодоогүй ябагдаа гээшэ. Делегадаар һунгагдаһандаа хэм хэмжүүргүй ехэ баяртайб. Партиин хараалһан түсэбые мандадаа үргэн баталха — тиимэ ехэ съездэ хабаадаха гээшэ тусгаар лэ хэрэг болоно даа. Москва съездэ ошохоёо гарахымни урда нютагаархимни һайн ябажа бусахые хүсэһэн, олон захилнуудые үгэһэн байна. Тэдэниие заатагүй дүүргэхэ гэжэ оролдохо уялгатайб, — гэжэ тэрэ хэлээ.

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой модельщик Валерий Ирденович Бардунаев Загарайн районой «Татарский ключ» карьероуправлениин шофёр Петр Иванович Базыкин хоёрой шэг шарай баярай миһэрэлээр ошотонхой. Бүхэли арбадахи табан жэлэй туршада, мүн нёдондо эрхим амжалта туйлажа, РСФСР-эй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай директор Клавдия Павловна Альцманай үдэшэхэез ерэһэн нүхэдтөө — предприятиингаа хүтэлбэрилэгшэдтэ ябахынгаа урда тээ хэлэхэ, захиха юумэниинь баһал олон байгаа ааб даа.

Саг дүтэлбэ. ТУ-154 самолёдто һуулган эхилбэ. Ута замдаа урматай золтой ябахыень хүсэн бэлэглэһэн баглаа сэсэгүүдые бариһан делегадууд гараа үргэн «баяртай» гэһэн тэмдэг дамжуулаад, самолёдтоо ороно.

Манай городой аэродром дээрэ һаяшагай буудаг болоһон мантан томо агаарай сагаан сэнхир онгосо һууриһаа хүдэлжэ, ниидэн дэгдэдэг харгы тээшээ шамдуухан зүдхүүлшэнэ.

«Баяртай, һайн ябажа ерэгты, уулзалгаараа баяртай, хүндэтэ делегадууднай!» гэһэн үреэлэй үгэнүүд соностоно.

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй XXVI съездын делегадууд самолёдто һуухынгаа урда тээ.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭД Е. А. БОРИСОВА, У. С. КИТАЕВА, А. Ф. НЕПОМНЯЩИХ ГЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА МАЛШАН ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Хүдөө ажахын талаар габьяатай байһанайнь түлөө **Буряадай АССР-эй габьяата малшан** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Борисова Ефросинья Андреевнада — Улаан-Үдын районой «Искра» колхозой гахайшан.

Китаева Улита Савельевнада — Улаан-Үдын районой «Советская Россия» колхозой гахайшан.

Непомнящих Анна Федотовнада — Улаан-Үдын районой гахайн мяха үйлэдбэрилгээр ажахы хоорондын нэгэдэлэй гахайшан.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной февралиин 18.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР С. И. ВЕЛИГУРСКИЙЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түмэр замай транспортда олон жэлэй туршада аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна депогой машинистын туһалагша **Велигурский** Степан Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной февралиин 18.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

НҮХЭР А. Б. СОКТОЕВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Олон жэлэй туршада багшын эрдэмэй ажалые аша үрэтэйгөөр ябуулһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай ниитын эрдэмэй институдай директорэй орлогшо **Соктоев** Александр Бадмаевичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй . Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной февралиин 18.

ТАСС
ШЭНЭ ҺОНИН

ПАРТИИН АЛДАР СОЛО БА ОМОГОРХОЛ

КПСС-эй XXVI съездын делегадуудые бүридхэлдэ абажа эхилбэ

Совет коммунистнуудай түлөөлэгшэд февралиин 19-дэ Кремль тээшэ ошожо эхилбэ: партийна хуралдаанай делегадуудые үглөөнэй 10 часта эндэ бүридхэлдэ абажа захалба.

Георгиевско зал — Эсэгэ ороной түүхын олохон алдарта хуудаһануудай гэршэ — илангаяа ууҗам һаруул, һайндэрэй шэнжэтэйгээр үзэгдэнэ. Хабтаһануудтай столнууд ханын захаар табигданхай. Түлөөлэгшэдөө Москва эльгээһэн парторганизацинуудай нэрэнүүд эдээн дээрэ бэшэгдэһэн байна. Ниислэл хотын партийна организациин делегаци эгээл олоной хабаадалгатай юм. Московско городской партийна конференци дээрэ 330-аад коммунист КПСС-эй XXVI съездын делегадуудаар һунгагдаа.

КПСС-эй I миллионһоо үлүү гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадуудһаа бүридэдэг ниислэл хотын парторганизациин түлөөлэгшэдэй дунда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. И. Брежнев ороно. Бүхы совет хүнүүдтэл адли, Москвагай коммунистнууд Леонид Ильичэй Коммунис парти ба Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байһые, манай Эхэ ороной экономическа, политическэ болон оборонно хүсые бэхижүүлхэ хэрэгтэ, арадуудай хоорондо эб найрамдал хангахын түлөө тэмсэлдэ тэрэнэй үрэ түгэс ажал ябуулгые үндэрөөр сэгнэдэг юм.

Москва ажалай ехэ амжалтануудаар партиин съездые угтажа байна.

Эршэтэ ажал хэрэгээрээ, эрмэлзэл зоригоороо партиин хараа түсэбүүдые бодотоор бэелүүлдэг хүнүүд съездын делегадуудай тоодо ороно. Нэгэдэхи «Мосстрой» трестын комплексно бригадын бригадир, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой В. Затворницкий столдо дүтэлэн ерэбэ. Бүридхэлэй анкетэдэ харюу бэшээд, саг зуурын үнэмшэлгэ — улаан үнгэтэй мандат тэрэ абаба.

— Мүнөөдэр би «Кремль тээшэ гэшхэлжэ ябахадаа, ниислэл хотынгоо түхэл шарайе хайшадан хаража, олохон шэнэ юумэнэй бии болоһые обёорбоб, — гэжэ Владимир Андреевич хөөрэнэ. — Барилгашадай хүдэлмэри бултанай нюдэн дээрэ эли харагдажа байдаг гээшэ. Шэнэ байшан, шэнэ һургуули, шэнэ спортын комплекс... Түсэбтэ табан жэлэй үедэ Москвагай 2 миллион шахуу хүн гэр байраяа һайжаруулаа. Манайшье бригадын ажалай хубитын энээндэ ороһые тэмдэглэхэдэ, аятай байна.

Хүдэлмэришэн ангиин, колхозно таряашадай, арадай интеллигенциин ба нягта жагсаалтай совет общестёые түлөөлдэг социальна бүхы бүлэгүүдэй түлөөлэгшэд делегадуудай бүридэлдэ ороно.

Алдарта совет скульптор, Ленинскэ шангай лауреат, Социалис Ажалай Герой Н. Томский саг зуурын үнэмшэлгэ абаба. Тэрэ дабтагдашагүй манай үе сагай түхэл дүрсые бронзо, мрамораар мүнхэлэн харуулһан байна.

Ленинскэ партиин гвардеецүүд коммунистнуудые түлөөлхэ хүндэдэ хүртэнхэй. Делегат бүхэнэй намтар хадаа совет арадай ажалай туйлалтануудай түүхэ-бэшэгэй толотомо хуудаһан болоно.

Георгиевско зал соо хүн зон бүри олоор сугларжа, согтой хүхюун, шэмээтэй болоно. Үргэн дэлюун манай Эхэ ороной зүүн нютагуудһаа — Амарай, Камчатска, Магаданай областьнуудһаа, аяар холын Яхадһаа ерэһэн делегадууд бүридхэлэй столнуудта дүтэлнэ.

Саг зуурын үнэмшэлгэнүүдые абамсаараа, делегадууд зал сооһоо гаража ошохые яаранагүй. Хани халуун хөөрэлдөөнүүд, согтой хүхюун энеэдэ зугаа хуушанай тала танилнуудай уулзажа байһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Табан жэлэй турша соо 5 миллиард шахуу пүүд орооһо Эхэ оронойнгоо амбаарта хаажа, хараалагдаһан даабаря нилээд үлүүлһэн Казахстанай таряашадые бүхы оромнай ажалайнь гайхамшагта амжалтаар амаршалаа һэн. Целиноградска областиин Балкашинска районой «Приозёрный» совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Социалис Ажалай Герой Н. Малгаждаров энэ илалта шэрээлсэгшэдэй нэгэниинь болоно.

— Манай орон дотор «шэнэ газар элдүүрилэгшэ» гэһэн үгэ хүндэтэй нэрэ зэргэ шэнгеэр соностодог. Тэрээндэ хүрэмэ байха шухала, — гэжэ Нургабул хэлэнэ. — Шэнэ табан жэлдэ ехэ зорилго урдаа табяабди. Леонид Ильич Брежневэй соносхоһон эдеэ хоолой программые бодотоор бэелүүлгэдэ хубитаяа оруулхабди. Таряан арадай ехэ баялиг мүн. Тэрэниие арьбадхахын тула бүхы юумэ хэхэбди.

В. БЕЗБРЕЖНЫЙ, В. ДЖАЛАГОНИЯ, ТАСС-ай тусхай корр.

РСФСР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ КОМИССИҺАА

Литература, искусство ба архитектурын талаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комисси 1981 ондо РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олголгодо зохёолнуудые абажа эхилбэ.

Ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ нүлөөлдэг, социалис реализмын гол ёһонуудта харюусадаг, үргэн олониитэдэ һайшаагдаһан литература ба искусствын зохёолнууд, мүн онсо өөрын түхэлтэй, арьбалалта ехэтэй архитектурна бүтээлнүүд абтаха байна.

Гүрэнэй, ниитын ба зохёохы эмхинүүд зохёолнуудые шан олголгодо табижа шадаха.

1980 оной июниин 15 болотор толилогдоһон (харуулагдаһан, баригдаһан) хүдэлмэриие комисси абана Эдэ бүгэдэ 1981 оной июлиин 1 болотор абтаха.

Шангуудые олголгодо табигдаха асуудалнуудаар РСФСР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Президиумэй комиссида иимэ адресаар хандажа болоно: Москва, 103274, Краснопресненскэ Набережна, 2-дохи байшан, телефонууд: 205-59-16, 205-59-77.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМДЭ

«Ажалай Алдар Солын I, II, III шатын орденоор шагналгые материальна үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудай хүдэлмэришэдтэ, мастернуудта, мүн үйлэдбэридэ хабаагүй һалбариин хүдэлмэришэдтэ хабаатай болгохо тухай» Указые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум 1981 оной февралиин 19-дэ баталан абаба.

Нэгэ предприятида, эмхи зургаанда, организацида, колхоз гү, али совхоздо олон жэл соо шэн габьяатайгаар, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө промышленностиин, транспортын, барилгын ба материальна үйлэдбэриин бусад һалбаринуудай хүдэлмэришэдые мастернуудые, колхознигуудые, хүдөө ажахын хүдэлмэришэдые шагнахын тула Ажалай Алдар Солын I, II, III шатын орден бии болгогдоо гээд энэ Указаар хараалагдана.

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ПРЕСС-ЦЕНТРТЭ УУЛЗАЛГАНУУД БОЛОНО

КПСС-эй XXVI съездын пресс-центртэ хүн зон олон. Февралиин 19-нэй үглөөнэй пресс-конференци дээрэ совет болон гадаадын журналистнууд партиин дээдэ хуралдаанай делегадуудтай уулзаба. Совет коммунистнуудай түрүү отрядай түлөөлэгшэд — Москвагай партийна организациин түлөөлэгшэд, Бауманска районой делегадууд эндэ сугларһан байна.

Москвагайхидай ажалай ехэ амжалтанууд тухай үгэ хэлэгшэд хөөрэбэ. Ниислэл хотын түрүү районуудай нэгэн болохо Бауманска районой ажалшад Москвагай ажалай нөөсэдэ ехэ хубитаяа оруулаа.

Нүхэр Л. И. Брежневэй 17 жэлэй турша соо Бауманска һунгуулиин округһоо СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй депутадаар һунгагдадаг байһандань, баумaнайхид илангаяа омогорхоно гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ. Гүрэн түрын ехэ ажал хэрэгүүдые бэелүүлжэ байгаашье һаа, районой орёо шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ туһалха сагаа Л. И. Брежнев олодог юм гэжэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь С. А. Купреев хэлэбэ.

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ӨӨРТӨӨ ШАНГА ЭРИЛТЭТЭЙГЭЭР

Хурамхаанай районой Гаагтын совхозой Аматхаанай һү һаалиин фермын партийна бүлэгэй эмхидхэгшэ З. Н. Гатаповагай хөөрөөнһөө.

Коммунист хадаа нэрэ зэргэдээ хүрэхэ, хүндэ ямбатай, харюусалгатай ябаха уялгатай. Тиимэ байхын тула түбхын түрүүндэ үзэл бодолой талаар хатуужанги, мэргэжэл шадабари, үүсхэл эрмэлзэл түгэс, алибаа асуудал шиидхэлгэдэ эдэбхитэй хабаадалсадаг байха ёһотой гэжэ ойлгодогбди.

Энэ хэмжээс нэгэ бодото жэшээгээр баримталха хүсэлэнтэйб. Нёдондоной малай үбэлжэлгын хаһа угаа хүндэ хүшэр байдалда үнгэрөө һэн. Тэжээл тон бага байгаа. Хажуугаарнь оньһон түхеэрэлгэнүүд эбдэржэ, хүдэлмэридэмнай һаад ушаруулха. Гэхэ зуура манай бүлэгэй коммунистнууд тэдэ бэрхэшээлтэ ушарнуудһаа огто тунхаряагүй. Коммунист бүхэн үйлэдбэриин эгээл харюусалгатай участогта хүдэлжэ байгаа. Коллективэйнгээ бусад гэшүүдэй хүдэлмэридэ шадахыса туһалха. зүбшэл заабари үгэхэ гэхэшэлэн хании харилсаанай, нүхэр ёһоной эрхэ байдал тогтоохые тэдэнэр оролдодог һэн.

Иимэ эбтэй эетэйгээр урдахи харюусалгаяа мэдэрэн, хүдэлмэреэ эмхидхэжэ шадаһан манай МТФ-гэй коллектив малай үбэлжэлгын хаһые гуримтайгаар үнгэргэжэ шадаа бэлэй. Ехэшье, багашье мал, шэнэ түл гарзалаагүй шахуу гэхээр, һү һаалга доошоо ороогүй. Тиимэ гуримаа, тогтооһон эрилтээ коммунистнууднай мүнөөшье шангаар баримталһаар. Энэ нэгэ жэшээ хадаа коммунистнуудай нэрэ хүндын дээшэлжэ, хамтынгаа хэрэгэй түлөө харюусалгаяа адли тэгшэ шангадхажа байһые гэршэлнэ бшуу.

Коммунист хүн гансата олондо мэдээжэ, хүндэ ямбатай болошодог бэшэ ааб даа. Өөрынгөө уг зорилгые гүн сэдьхэлһээ ойлгоһон, түрүү ябаха үүргээ дүүргэжэ шадаһан, сугтаа хүдэлдэг хүнүүдтэй нүхэр ёһоор, эрилтэ ехэтэйгээр хандахые эрмэлзэһэн коммунист хэзээдэ хүндэтэй ябадаг гээшэ. Гэхэтэй хамта залуудаа боргожоһон, үзэл бодолой талаар хатуужаһан коммунист бүхэли наһан соогоо тэрэ болбосоролоо, хүмүүжэлээ заашье алдадаггүй гэжэ һанагшаб. Үшөө тиихэдэ комсомолой ажабайдалай һургуули дабаһан коммунистын эдэбхи бүришье ошо бадарһаар байдаг. Ц. А. Бадмаева, С. Э. Тыхеева болон бусад хэдэн манай коммунистнуудай ажалай, ниитын ажал ябуулгын намтар хадаа бодото жэшээ болоно үгэнэ. Тэдэнэр тусгаар үүсхэлшэ, үнэн сэхэ, эрид шууд һургаалтай, ниитынгээ уялгада, дааһан хэрэгтэй угаа харюусалгатайгаар хандадаг нүхэд.

Игэжэ тэмдэглэхэтэеэ хамта энэ хэрэгтэй эбсэжэ боломоор бэшэ ябадалнууд тухай аниргүйхэн үнгэрхын аргагүй хаш. Партиин гэшүүн ябаха гээшэ тон хүндэтэйшье, харюусалгатайшье гэжэ дахин дабтаха шухала. Партида ороходоо, ямар нэгэн үлүүсэ аша туһада хүртэхэ эрхэтэй байха шэнги зарим нэгэнэй сэдьхэлдэ шэбшэдэг байһыень ойлгохоор байдаг. Партийна уялгаяа, нэрэ зэргынгэе удха шанарые ойлгодоггүй байһан лэ зарим манай партийна суглаан дээрэ шухала асуудал зүбшэн хэлсэлгын боложо байха үедэ «хүрөө болоо, үгэ хэлэлгэеэ болюулая, сүлөө саг үгы, нигэд гээд тарая» гэлдэхэ.

Энэ ушарта КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые хэр зэргэ дүүргэжэ ябаһан тухай коммунистнуудай тоосоо партийна хамтын суглаан дээрэ гү, али парткомой, партбюрогой заседани дээрэ шагнажа, зүбшэн хэлсэлгэ ехэ удхатай зүйл гэжэ һанагшаб. Хүмүүжүүлхы, хатуужуулхы үүргэтэй энэ гуримые саашадаа бүри үргэнөөр хэрэглэхэ, наринжуулха шухала. Сэхыень хэлэхэдэ, нэгэтэ эхилһэн һайн юумэеэ һүнөөжэрхидэг муутайбди.

Тиихэдэ зарим партийна суглаанууд бэлэдхэл һулатайгаар, яаралтайгаар, ёһын тэдысэ үнгэргэгдэдэг байна. Энээнииe хэншье буруушаахагүй бээ. КПСС-эй ЦК-гай октябриин (1980 он) Пленумэй дүнгүүд тухай асуудал. мүн КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха партиин ЦК-гай проект зүбшэһэн суглаанууд угаа һонирхол, анхарал татамаар боложо үнгэрөө һэн. Партиин съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ манай совхозой ажалшадай коллективүүд эдэбхитэй оролсохо зуураа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа юм. Энэ мүрысөөе коммунистнууд толгойлно.

Коллективэй ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсаха, залуу үетэнниe хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хам оролсохо гээшэ коммунист бүхэнэй арюун уялга, нэрэ хүндын зүйл болоно. Эдэ эрилтэнүүдые жэншэдгүй дүүргэжэ ябаһан коммунист хэзээдэшье хүндэтэй, нэрэ солоёо дурдуулжа ябадаг шуу. Мүнөө манда һурган хүмүүжүүлгэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй гэжэ хэлэхэ байнаб. Энэ ниитын даабари гол түлэб коммунистнуудта үгтэдэг. Бидэ гансa залуушуулые хүмүүжүүлгээр хүдэлмэреэ хизаарладаггүйбди. Гээгдэжэ ябаһан гү, али дааһан хэрэгтээ хайша хэрэгээр, эзэн бусаар хандадаг наһажаал болоһон хүнүүдтэй хүдэлмэри ябуулха ушар яһала гарадаг гээшэ.

Манай һү һаалиин фермын коллектив КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ байнхай. Би өөрөө түрэл партиингаа съездын нээгдэхэ үдэр болотор шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй нэгэдэхи кварталда һү һааха даабаряа дүүргэхэб гэжэ уялга абаа һэм. Тэрэ хэлэһэнээ лаб бэелүүлхэ байхаб. Энэ минии коммунист хүнэй гол уялга болоно. Хэлэһэн үгэ бодото хэрэг хоёрой хоорондо алгасаа гаргажа яажа болохоб.

Энэ хөөрөөе В. ГАРМАЕВ бэшэжэ абаба.

ЭРШЭ ТҮГЭСӨӨР, ЖЭГДЭ ҺАЙНААР

(Промышленностиин шэнжэлэл)

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын һара түгэсэбэ. […]най республикын олон түмэн ажалшадай, бүхы совет […]гаяа хамта, түрэл партиингаа ээлжээтэ, XXVI съездые […]тэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис […]сөөндэ оролсоод, шэнэ табан жэлэй түсэбтэ даабари[…] саг болзор соонь дүүргэхэ, түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, […] түгэсөөр хүдэлжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүү[…] гэжэ оролдожо байһаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ.

Республикымнай арадай ажахын һалбаринуудай […] оной январь һарын хүдэлмэриин дүнгүүд һаяхан согсол[…]бо. Тезд энэмнай юу харуулнаб? Арбадахи табан жэлээ […]раар эхилбэ гээшэбибди? Эдэ асуудалнууд ажалша хүн […]ниие һонирхуулха зэргэтэй. Тиимэһээ манай промышл[…]тиин январиин хүдэлмэриин шэнжэлэлые уншагшадтаа […] дурадханабди.

Буряад оронoймнай арадай ажахын гол һалбари — […]мышленность гүрэндэ продукци худалдаха январь һар[…] түсэбые 101,6 процент дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 1,9 […]лион түхэригэй продукци худалдаа гэжэ элирбэ. Тэрэ тоо[…] юзна мэдэлэй промышленность продукци худалдаха түс[…] 100,6 процент, харин республиканска (РСФСР-эй) […] предприятинууд — 102,4 процент дүүргэһэн байна.

Союзна мэдэлэй предприятинуудай дундаһаа үйлэдб[…] «Забайкаллес» нэгэдэлэй байгша оной эхиндэ һайнаар […]жэ гараһые тэмдэглэлтэй. Юуб гэхэдэ, тус нэгэдэлнэй […]бадахи табан жэлэй туршада ехэхэн гээгдэлдэ ороһон […] бшуу. Мүнөө продукци худалдаха январь һарынгаа түс[…] 100 процент дүүргэбэ. Тиихэдээ бүхы дээрэнь продукци[…]галгань нёдондо жэлэй январь һарынхиһаа 6,4 проц[…] ехэ болоно.

Республиканска мэдэлэй предприятинуудай дундаһаа […]лэдбэриин «Бурмясопром», кондитерска фабрика[…] «Байкалрыбпром» нэгэдэлнүүд болон Госкомсельхоз[…] түсэбтэ даабаринуудаа ү[…] дүүргэбэ. Илангаяа үй[…]риин «Бурятавторемонт» […]дэл ехэ амжалта түйлээ […] гү, али һарынгаа түсэби[…] процент дүүргэһэн байх[…]

Буряадай АССР-эй ми[…] һалбаринуудай дундаһаа […]тагай промышленностиин ми[…]стерство түсэбөө гүйсэд […] гээ. Энэ министерство […]нөө жэлдэ ажахы […]лэлгын шэнэ гуримда […]лагдажа, хүдэлмэриинь […] шэнэ гуримаар — норм[…] сэбэр продукциин хэмж[…] сэгнэгдэдэг болоо гэжэ […] тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Ти[…] тэрэнэй түсэбөө гүйсэд […] гэһэн ушар бүришье өө[…] шанартай болоно.

Январь һарын түсэбһөө […] дуур 7 мянган тонно нүү[…] 43 тонно булад, 38 тонно […] саргагдамал түмэр конст[…] 1000 тонно цемент, 100 […]ган хэһэг шифер, 147 […] холимог тэжээл, 176 тонн[…] гаһанай продукци болон […] зүйлнүүд гаргагдаа.

Гэбэшье олохон промыш[…] предприятинууд жэлэй […] һээ хойшо жэгдэржэ, […] үрэтэйгээр хүдэлжэ ш[…]гүй гэжэ тэмдэглэхэ шухала. Имагтал энээнһээ боложо, […]дондо жэлэй энэ үеынхиһөө бага (94,3 процент) прод[…] бүхы дээрээ гаргагдаһан байна. Тиигэжэ автомобиль […] табигдадаг кранууд, целлюлозо, картон, хирпиисэ, хюр[…]мэл модон, түмэр-бетон зүйлнүүд болон бусад продукц[…]туу үйлэдбэрилэгдөө.

Юун дээрэһээ иимэ ушар тохёолдооб гэхэдэ, «Бурятф[…]маш», «Бурятжелезобетон», һүнэй промышленностиин […]дэлнүүд, Сэлэнгын ЦКК, Таловкын түмэр-бетон хэрэгс[…]дэй завод, Байгалай модоной бааза, республикын Эд[…]лой, Түлишын болон Ой модоной ажахын министерств[…] болон бусад предприятинууд продукци үйлэдбэрилхэ […] һарынгаа түсэбүүдые дүүргэжэ шадаагүй ха юм. Бур[…] промышленна 37 предприяти гэхэ гү, али ниитэ тоогой[…] процент һарынгаа түсэб дүүргээгүй, тиигэжэ түсэбөөр […]лагдаһанһаа 1,5 миллион түхэригөөр бага продукци […] гээшэ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб январь һара соо […]доол 97,3 процент дүүргэгдэһэн байна. Энэмнай нёд[…] жэлэй энэ үеынхиһөө бүришье доошо болоно. Энэ юу[…]рэһээ болооб гэхэдэ, аяар 82 предприяти ажалай […] дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй. Тэдэнэй […] иимэ томо предприятинууд: Зэдын вольфрам-молиб[…] комбинат, «Татарский ключ» гэжэ карьер, «Электромаш[…]шэлэй заводууд, «Бурятферммаш» нэгэдэл, Сэлэн-Дүүм[…] һабарилгын-механическа завод болон бусад ороно.

Үшөө нэгэ онсо анхаралмаар асуудал гэхэдэ, зарим һал[…]нуудта жэлэй түсэб һара һараарнь предприятинууд[…] баахадаа, жэгдэ тааруугаар хубаарилагдаагүй байха юм[…]рим предприятинууд жэлэй эхиндэ урдань түйлэгдэһэн […]гүүдһээ доошо хэмжээнэй түсэб баталһан, энээнһээ гад[…] сэбөө доошонь оруулһаншье ушарнууд дайралдана. Т[…] бага болгогдоһоч түсэбтэ даабаринуудаа заримашуул […] гэһэн хэбэртэй болоно бшуу. Энэ хүүргэнүүдэй түмэр […]сэлнүүдэй завод, «Бурятэнерго» управлени, мебелиин […] модо болбосоруулдаг комбинат болон бусадта сэхэ […]тай.

Продукциин шанарые һайжаруулха асуудал, урдын[…] адли, хурса шангаар табигдаһан зандаа. Промышленн[…]хон продукциин шанарта гомдол орожо байнхай. Ж[…] будуун тэжээл хэршэдэг «ИРТ-01» гэжэ машинын, […]дой гаргадаг «Белка» гэжэ хубсаһа угаадаг машинын, […]байкаллес» нэгэдэлэй бүтээдэг мебелиин шанар му[…] гомдолнууд олоор ороһон байха юм. Тиимэһээ прод[…] шанар һайжаруулха асуудалда онсо анхарал хандуул[…] ёһотой байһаниинь эли болоно.

Жэлнай һаяя эхилээд байна. Тиимэһээ ажахын хүт[…]лэгшэд, мэргэжэлтэд, партийна болон профсоюзай […]зацинууд эдэ дутуу дунданууды усадхаха, түсэбтэ […] һара бүхэндэ гүйсэд дүүргэхэ талаар бүтэмжэтэй хэм[…]дые абаха уялгатай бшуу. Тиигэбэл табан жэлэй эхинһ[…]дэ һайнаар хүдэлхэ, үйлэдбэриин үндэр ашаг үрэ т[…] аргын олдохо байһаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ ха юм.

ЭКОНОМИЧЕСКА УРГАЛТЫН ШАНАР ҺАЙЖАРУУЛХА

1980 гаран онуудта Буряадай АССР-эй экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые хараалһан зарим зорилгонуудай уг шалтагаанийнь юун бэ гэбэл, эндэхи орон нютагай ажахын үйлэдбэриин хүсэ шадалые гүйсэдөөр хэрэглэхэ, хүдэлмэриин хүсэнэй асуудалые шиидхэхэ, мүн республикын нилээд баян малтамалнуудые ойрын болзорто ашаглаха шухала болонхой.

Ушар иимэһээ 1978 ондо — түсэблэлгын органуудта СССР-эй Науканудай академиин Буряадай филиалай дэргэдэхи Экономическа шэнжэлгэнүүдэй таһагай бэлдэжэ үгэһэн «Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Буряадай АССР-эй арадай ажахын комплексно хүгжэлтын гол шэглэлнүүд болон тоо, баримтанууд» гэһэн научна элидхэл имагтал республикын экономическа талаараа ургалтын шанарые һайжаруулха эрилтэтэй тааралдуулагдаһан юм.

Һүүлэй хорин жэл (1960—1980 онууд) дотор республикын арадай ажахын хүгжэлтые шэнжэлжэ үзэһэнэй, мүн ерэхэ табан жэлдэ Буряад ороной экономикын һалбаринуудые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга боломжонуудые бүридхэһэнэй эсэстэ, жэшээлхэдэ, 1981—1985 онуудта республикын промышленна үйлэдбэриин жэлэй дунда зэргын ургалта 5,2 процент гэхэ гү, али табан жэл соо 28,8 процентээр ехэ байхаар уридшалан хараалагдана. Энэнь арбадахи табан жэлэй дүнгүүдһээ эли бодо дээгүүр байгаашье һаа, долоодохи-наймадахи гү, али юһэдэхи табан жэлнүүдэйхидэ оробол, зарим тэды доогуур байха юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ороной промышленна үйлэдбэриие 26—28 процентээр хүгжөөхэ тухай «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тушаа КПСС-эй ЦК-гай проект дотор заагдана. Тиихэдэ 1981—1985 онуудта республикын промышленна үйлэдбэриин ургалтые элирүүлхэ талаар Буряадай филиалай дэргэдэхи Экономическа шэнжэлгэнүүдэй таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй уридшалан тодорхойлһониинь орон дотор болон Сибирьтэ бүрилдэн тохёолдоһон экономическа байдал, мүн саашадаа тохёолдожо магадгүй байдалые яһала зүбөөр харуулаа гээшэ.

Энэ бүридхэл дээрэһээ хаража үзэхэдэ, 1980 гаран онуудта промышленна үйлэдбэриин юрэнхы ургалтань хүдэлжэ байгаа предприятинуудһаа дулдыдаха байһан тула уридшалан хараалхадаа, үйлэдбэри доторой арга боломжо болон хүсэнүүдые ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглалгада шиидхэхы удха шанар олгогдоно. Тусхайлбал, 1976—1980 онуудта республикын промышленна предприятинуудта тодхогдоһон шэнэ түхеэрэлгэнүүд даб дээрээ бүхы хүсэн соогоо хүдэлжэ шадаагүй. Тэрэнэй эсэстэ үйлэдбэриин ургалтые хангаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаһан эршэ дэбжэлтэ бэелүүлэгдээгүй.

Тодхогдоһон түхеэрэлгэнүүд болон үйлэдбэриин бусад фондуудые бүрин гүйсэдөөр ашаглахаһаа гадна, республикын экономическа ургалтын шанарые һайжаруулха социально-ажалай нүхэсэлнүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ гээшэ шухала удха шанартай юм. Юуб гэхэдэ, Буряадай АССР-эй промышленностиин һалбаринуудта бүхы хүдэлжэ байгшадай хахадһаа багань гарай гү, али зарим тэды оньһожоруулагдаһан хүдэлмэри гэдэг. Республикын хүдөө ажахыда ажалые оньһожоруулгын хэмжээн бүришье доогуур байна. Ажалай эмхидхэлэй муу дээрэһээ хүдэлмэриин саг угаа ехээр дэмы хосорно. Ерэхэ арбан-арбан табан жэлнүүдтэ хаа хаанагүй, илангаяа Сибириин районуудта хүдэлмэриин хүсэнэй хомор болохо ушарые хараада абажа, энэ хүсые орон нютагай экономикын бүхы һалбаринуудта тон зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ республикын экономическа ургалтын шанарай гол хубинь болоно. Тиихын тулада ажалай фонд, техникэ болон электро-зэбсэгжүүлгые ойрын жэлнүүдтэ эрид һайжаруулха хэрэгтэй гэхэ гү, али, ондоогоор хэлэбэл, нютагай экономикын бүхы һалбаринуудай үйлэдбэри, предприятинуудые һэлбэн шэнэдхэхэ, техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ программые бэелүүлгэ шухала зорилго болонхой гээшэ. Гэбэшье хэрбээ орон нютагай ажахын бүхы һалбари, звенонуудта үйлэдбэри, предприятинуудай экономическа болон социальна эмхидхэлгын түрүү шэнэ онол арганууды, жэшээнь, ажалай эмхидхэл болон урмашуулгын бригадна гуримые нэбтэрүүлээгүй һаа, хүдэлжэ байһан үйлэдбэри, предприятинуудые һэлбэн шэнэдхэхэ гү, али үргэдхэхэ, техническэ шэнэ баазада тэдэниие имагтал оруулга эхин дээрэ дурсагдаһан зорилгые гүйсэд шиидхэжэ шадахагүй. «Ажалай эмхидхэл болон түлбэриин бригадна арга гуримые саашадань үргэдхэн, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ», — гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдахаяа байһан КПСС-эй ЦК-гай проект дотор хэлэгдэнэ бшуу. Буряадай АССР-эй эрхэ байдалда энэ хүдэлмэри һаяхан лэ эхилһэн байна.

Гэхэтэй хамта байгаалиин баялигуудые, илангаяа орон нютагай минерально-түүхэй эдүүдые арадай ажахыда түргэнөөр хэрэглэжэ эхилэлгэ республикын экономическа ургалтын ганса һаяыншье үедэ бэшэ, мүн хожомоошье шиидхэхы удха шанартай байха. Янза бүриин минеральна түүхэй эдүүдэй балансдаа болон уридшалан тодорхойлһон баялигуудайнгаа талаар Сибирь, Алас-Дурнын бусад орон нютагуудай дунда Буряадай АССР түрүү һуури эзэлдэг юм.

Тиигэбэшье арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхинэй байдалые хаража үзэбэл, ашагта малтамал малтан абалгын промышленностиин хүгжэлтын дабшаса болон республикын промышленна хүсэ шадалай бүридэл дотор дурсагдаһан промышленностиин хубитань үшөөл бага байһаар. Теэдшье Озёрно ашагта малтамалнуудые шанаржуулха комбинат барихын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри багахан хүсөөршье, удаанааршье хэгдэжэ байна. 1974 онһоо 1980 он хүрэтэр капитальна һомололгын ойролцоол 22 миллион түхэриг тухай мүнгэ зөөри гаргашалагдаа. Хэнэйшье мэдэһээр, Озёрно полиметаллическа ашагта малтамалнуудые шанаржуулжа эхилхын тула бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулха гэжэ КПСС-эй XXVI съезд дээрэ харагдаха КПСС-эй ЦК-гай проект дотор хараалагданхай.

Мүн КПСС-эй ЦК-гай проектын ёһоор, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Гусиноозёрскын ГРЭС баригдажа дүүргэгдэхэ ёһотой. Гэбэшье Гусиноозёрскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй ашаглалгада ороходо, тус предприяти арбан хоёрдохи табан жэлэй эхилэмсээр нютагай түлишөөр дуталдажа магадгүй юм. Черемховой шулуун нүүрһэнэй нөөсын барагдажа, газар дорохи үе һудалнуудайнь нимгэржэ, тэрээн дээрэһээ шулуун нүүрһөөр хангалгын хизаарлагдахада, Гусиноозёрскын ГРЭС-эй нүүрһэ түлишэеэ холоһоо асаруулха баатай болохо бшуу. Энэнь электростанциин экономическа үрэ дүнгүүдтэнь муугаар нүлөөлхэ байна. Түгнын бүлэгэй шулуун нүүрһэнэй хэбтэшэ нөөсэнүүдые ашаглаагүй һаа, ГРЭС хүшэрхэн байдалда ороохо байна ха юм. **Иимэ байдал тохёолдуулхагүйн тулада Буряадай АССР-эй Никольскын шулуун нүүрһэнэй хэбтэшэнүүдые ашаглалтын уурхай бариха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэриие арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эхилхэ шухала гэжэ һанагдана.**

Сибирь, Алас-Дурнын шэлэй промышленностиин, үнгэтэ болон хара металлургиин, машина бүтээлгын олохон предприятинууд хэрэглэмжынгээ өөхэн шулуу аяар Уураал болон СССР-эй Европодохи газар нютагуудһаа мүнөө асаржа байдаг. Сибирьтэ өөхэн шулуунай элһэтэй—мүнөө үедэ ашаглагдадаг гансахан Тулунай нөөсэнүүд дууһажа байна. Үйлэдбэринь тэндэ хаагдаха дүтэлэнхэй. **Ушар тиимэһээ һайн шанартай өөхэн шулуу малтажа абахын тула Черемшанай ашагта малтамалые шанаржуулха комбинадые энэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ бариха шухала болоо.**

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ БАМ-ые ашаглалгада оруулхатай хамта, **Холоднинско, Молодёжно, Сыннырскэ болон бусад ашагта малтамалнуудые шанаржуулха комбинадуудые—союзна удха шанартай иимэ томо объектнууд дээрэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулха тушаа мүнөөдэрһөө эхилээд онсо анхарал хандуулхаар болоо.** Озёрно ашагта малтамал шанаржуулгын комбинат дээрэхи мүнөө үеын бэлэдхэлэй хүдэлмэри юу харуулнаб гэхэдэ, эрхэ нүхэсэлнүүдэй эгээл таарамжатай һайншье һаа (республикын экономическа, соёлой түбүүдһээ холо бэшэ байлга, авто-харгы, электро-дамжуулгын лини гэхэ мэтэнүүдэй бии байлга), бэлэдхэлэй хүдэлмэриие хоёр табан жэлэй хугасаа дотор бэелүүлжэ болохоор шэнги. Буряад ороной сагай уларилбайгаалиин таарамжагүй эрхэ байдалтай, хүн зон үсөөнтэй, хүсэд ашаглагдаагүй хойто районуудта харгыгүй, мүн электрын элшэ хүсэ дутамагаар абадаг дээрэһээ эндэ дурсагдаһан болзор хугасаа бүрил ута байха гээшэ ха. **Иимэ эрхэ байдалые хараадаа абажа, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ Холоднинско, Молодёжно, Арекитканска ашагта малтамал шанаржуулгын комбинадуудые барилгаар техническэ документаци зохёожо эхилхэ, тус барилганууд дээрэ бэлэдхэлэй хүдэлмэри захалха шухала гэжэ һанагдана.**

Тиигэхэлээрээ байгаалиин баялигуудые ашаглажа, Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ талаар шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон.

Партиин экономическа политикын стратегическэ хараа шугамай ёһоор, ашагта малтамал абалгын болон болбосоруулгын һалбаринуудые электрын элшэ хүсэн болон түүхэй эдтэнь дүтэлүүлжэ, Хойто ба Зүүн хизаарнуудта эмхидхэн хүгжөөхэ болоно. **Ушар тиимэһээ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие үргэдхэлгэ, Буряадай АССР-эй ашагта малтамалай промышленностиин олохон предприятинуудай барилгые хүгжөөлгэ хадаа мүнөө сагай эрилтэ болонхой.** Ушар тиимэһээ энэ асуудал албан зургаанууд хоорондын арсалдаа үүдхэлгын шалтаг болохо бэшэ, харин удаан саг соо орхигдонгүй шиидхэгдэхэ ёһотой.

Энэ һанамжануудые дээрэһээ үндэһэлэн хэлэбэл, Буряад ороной экономикэнь, ашаг үрэ, шанарай талаар тэрэнэй ургалтань нилээд ехэ байха болоно. Түрэл партиингаа экономическа стратегиие Буряадай республика амжалтатайгаар бэелүүлжэ, экономическа болон социальна хүгжэлтын зам дээрэ ерээн гаран онуудта томохон алхам хээл!

Б-М. БАЛДАНОВ,
экономическа эрдэмэй кандидат.

ПАРТИИН ХАРАА ТҮСЭБ — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

КПСС-эй ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэнэбди

ДЕЛЕГАДЫЕ ҮДЭШЭБЭ

«Татарский ключ» гэжэ карьероуправлениин хүндэ ашаа зөөдэг «БелАЗ» автомашинын жолоошон Петр Иванович Базыкиниие областной партийна XXXI конференциин делегадууд КПСС-эй XXVI съездын делегадаар һунгажа, тэрээндэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэн байна.

Делегадай съездэ Москва мордолготой дашарамдуулан, КПСС-эй Загарайн райком уулзалга эмхидхэбэ. Энэ уулзалгада партиин райкомой бюрогой гэшүүд, аппаратай хүдэлмэрилэгшэд, партийна зарим организацинуудай секретарьнар хабаадаһан байна. Энэ уулзалгые нээхэдээ, КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Ю. Р. Дмитриев районой партийна организациие КПСС-эй XXVI съездэдэ түлөөлхэ хүндэтэ эрхэдэ хүртэһэн Петр Иванович Базыкиниие үшөө дахин амаршалаад, баяртай һайн ябажа ерэхыень, саашадаа бүри ехэ амжалта түйлахыень, коммунист гэһэн үндэр нэрэ зэргээ дээрэ үргэжэ ябахыень хүсэбэ.

Удаань энэ үдэшэлгэтэй дашарамдуулан, партида һая абтаһан эрхимэй эрхим залуу үетэндэ партийна документнүүдые барюулга болобо. Эндэ аха дүү хүбүүд Левантуевууд түрүүлэн партийна документээ абаба. Виктор Владимирович Хандагатайн леспромхозой трактористаар хүдэлнэ. Тэрэ предприятиин ВЛКСМ-эй комитедэй секретариин орлогшо, һайн дурэнай арадай дружинын эдэбхитэй гэшүүн. «Районой эрхим тракторист» гэһэн нэрэ солодо хүртэһэн габьятай. Викторто кандидатска карточка барюулагдаа.

Анатолий Владимирович Левантуев Хандагатайн леспромхозой ахалагша мастераар хүдэлнэ. Тэрэнэй даадаг бригада КПСС-эй XXVI съездын хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэнхэй. Түрүү мастерай фото-зураг районой Хүндэлэлэй самбарта табигданхай. Энэ нүхэртэ КПСС-эй гэшүүнэй Ленинэй дүрэ зурагтай улаан гадартай дэбтэрхэн барюулагдаба бшуу.

Түрэһэн эхынгээ ажалай уг залгамжалһан «Дружба» колхозой Хара-Шэбэрэй һү һаалиин фермын һаалишан Цырен-Дыжит Чимитцыреновна Жамбалова, Загарайн шубуунай фабрикын ахамад зоотехник Владимир Мункуевич Жамаганов, районой ахамад медицинскэ сестра Валентина Александровна Коротова, районой киносетиин директорай экономист Зоя Дагзаевна Гармаева гэгшэдтэ партийна документ энэ уулзалгын үедэ барюулагдаһан байна.

КПСС-эй XXVI съездын делегат П. И. Базыкин залуу коммунистнуудые халуунаар амаршалһан, Коммунис партиин хэрэгэй түлөө хэтэдээ үнэн сэхэ ябахыень, ехэ амжалта түйлахыень хүсэһэн байна. Тиигээд залуу коммунистнуудта дурасхаалай гарай бэлэг тэрэ барюулаа.

Э. ДОЛХОНОВА,
КПСС-эй Загарайн райкомой эмхидхэлэй таһагые даагша.

Зүүн-Сибириин түмэр замай М. И. Калининай нэрэмжэтэ Улаан-Үдын локомотивна депогой ажалай түрүүшүүлэй тоодо машинистнэр В. В. Шишкин, Н. Д. Лаухин, Ю. В. Орлов гэгшэд ороно. Депогой коллектив бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа, СССР-эй ВДНХ-гай Бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: депогой харюусалгата дежурна И. Т. Плетнёв 3-дахи классай машинист А. М. Толстихинда путёвко үгэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮРЫСЭГШЭДЭЙ ТОО ОЛОШОРНО

Партиин XXVI съездын нээгдэхэ үдэр болотор үсөөхэн үдэр үлэжэ байна. Тэрэнэй хүндэлэлдэ район дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хабаадагшадай тоо үдэр бүри олошорно. Энэнь тон һайшаалтай.

Һаяхан районой эхэ хонидой отаранuудай түрүүшүүл «Түхэрэен столой» дэргэдэ уулзажа, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэлдөөд, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хамта дээрэ 50 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаба. Энэ ехэ мүрысөөнэй эхи табигшадай нэгэн гэхэдэ, Чисаанын совхозой Михайловкын отделениин хонишод болоно.

Тус отделениин хонишод М. Е. Усольцев, аха дүү Е. Б. Нестеров, И. Б. Нестеров гэгшэд хурьга абаха, нооһо хайшалха арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбтэ даабаринуудые сүм дүүргэжэ, совхозойнгоо бусад хонишодто ажалай үльгэр жэшээ харуулһан юм. Тиин тэдэнэр энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100—115 хурьга абаха гэжэ уялга абанхай.

Михайловкын отделениин хонишод бүхыдөө 4120 хурьга абаха гэхэ гү, али 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абажа түлжүүлхэ, толгой бүриһөөнь 4 килограмм нооһо хайшалха гэһэн үндэр уялгануудые абаад, мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэжэ районойнгоо бүхы хонишодто нэмэл бэшэгээр һаяхан хандаа. Тэдэнэй үүсхэлые партиин райком һайшаагаад хонишодой дунда социалис мүрысөө бодото дээрэнь эмхидхэхэ гэжэ совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд болон партийна организацинуудые уялгалаа.

Мүнөө энээндэл адли һайн һайхан үүсхэл һаалишадай дунда «Первомайский» совхозой Вознесеновкын фермын малшад гаргаба. Энэ фермынхид мүн лэ үнгэрһэн табан жэлэй туршада гүрэндэ һү тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ шадаһан юм. Вознесеновкынхид һү гүрэндэ тушааха 1981 онойнгоо түсэбые ноябриин 7-до — Агуу Октябриин революциин ойн үдэртэ дүүргэхэ гэжэ шиидээд, ажалаа эдэ үдэрнүүдтэ эршэмтэйгээр ябуулжа байнхай. Абаһан социалис уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын тула тус фермын һаалишад байгша оной декабриин 1 болотор үнеэн бүриһөө 200 килограмм һү һааха гэһэн зорилго урдаа табинхай.

Үбэлэй сагта ехэ һүнэй түлөө тэмсэхэ арга боломжонууд Вознесеновкын фермынхидтэ бии юм. Малшадай ажал (уһалуури, шабааһа гаргалга, тэжээл зөөлгэ гэхэ мэтэ) нилээдгүй оньһожоруулагданхай. Һаамхай, түрэхэ үнеэдтэ буйлуулагдаһан тэжээл үгтэнэ. Малшадай сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэхэ гээ һаань, уран гоёор шэмэглэгдэһэн дулаан улаан булан бии юм. Эдэ үдэрнүүдтэ һаалишад үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ хахад пүүд һү һааха гэжэ зоригжоонхой.

Ехэ һүнэй түлөө тэмсэл район дотор улам эршэдэжэ байна. Совхозуудай һү һаалиин 12 фермын коллективүүд өөһэд хоорондоо социалис мүрысөөнэй договорнуудые баталжа дүүргүүтэй байна. Жэшээлхэдэ, Чисаанын совхозой Булагай фермын һаалишад «50 лет Октября» совхозой Ородой-Адагай фермэтэй, Худанай совхозой Улааха-Аралай фермынхид Хэжэнгын совхозой Бахлайтын фермын малшадтай мүнөө жэлдэ мүрысэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тиин мүрысөөндэ оролсоһон фермэнүүдэй коллективүүд жэлэй түрүүшын хахадай дүнгүүдээр дахин бэе бэедээ ошолсожо, хэһэн ажалаа сэгсэлхэ юм.

Л. ГОМБОЕВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой инструктор.

АМЖАЛТААРНЬ АМАРША[…]

КПСС-эй XXVI съездые нэрэтэй солотойгоор угтажа байһан Туранай совхозой ажалшад жэлэй эхинһээ шударгы шангаар ажаллажа, гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэбэ. Тэдэнэр түсэбэй ёһоор, 740 центнер мяха худалдаха аад, дүшэн долоон центнерээр үлүүлээ.

Тэрэшэлэн эндэхи һү һаалиин фермэнүүдэй коллективүүд мүн лэ һайнаар ажаллажа гараа. Һаалишад гүрэндэ һү тушааха байгша[…]гоо түрүүшын квартал[…] сэбые баһал үлүүлжэ, […] заводто дүн хамта 20[…]нер һү тушааба.

Энэ ехэ амжалтаар[…] совхозой ажалшадые […]эй Түнхэнэй райком, […] гүйсэдком, хүдөө ажа[…] дэлмэрилэгшэдэй […]зэй райком болон В[…]эй райком халуунаар […]шалжа, саашадаа б[…] амжалта түйлахыень […]

В. ТУЛ[…]

ТҮРҮҮЛЭН ДАБШАГШАДАЙ ШЭН ГАБЬЯА

СССР-эй ВДНХ-да баярай митинг болобо

1980 оной ба бүхы табан жэлэй дүнгүүдээр ороной гол выставкын бүхэсоюзна Хүндэлэлэй самбарта ороной 763 коллектив оруулагдаһан байна. Москвагай болон Московско областиин ажалшадай баярай митинг февралиин 18-да СССР-эй ВДНХ-да болобо.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй ВДНХ-гай Гол комитедэй түрүүлэгшэ академик **Г. И. Марчук** митингые нээгээ. Партиин хараалһан коммунис байгуулалтын түсэбүүдые амжалтатайгаар бэелүүлгэдэ социалис мүрысөөн айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Түмэр замай транспортын бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлгын институдай директор Б. Д. Никифоров үгэ хэлэбэ. Ороной экономикые саашадань жэгдэ һайнаар хүгжөөхэ, арадай һуудал байдалые һайжаруулха гээшэ партиин үндэр дээдын уг зорилго болоно гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна.

Станок бүтээлгын «Красный пролетарий» нэгэдэлэй харуулдагша Социалис Ажалай Герой И. И. Мальцев коллективэйнгээ амжаһан түйлалтанууд болон ерээдүйн түсэбүүд тухай хөөрэһэн байна. Предприяти дээрэ үйлэдбэрилэгдэдэг продукциин 80 гаран процентнь эрхим шанартай байдаг юм.

«Заря» гэжэ гуталай нэгэдэлэй цехэй начальник Социалис Ажалай Герой Л. В. Румянцева үйлэдбэриин нөөсэнүүдые бэдэрхэ асуудалнуудта үгэеэ зорюулба.

Арбадахи табан жэлэй үедэ Московско областиин Домодедовскэ районой «Заветы Ильича» колхоз социалис мүрысөөндэ ходо […]лбаа гээд колхозой […]шэ С. И. Жиленко […]хэдээ тэмдэглэбэ.

КПСС-эй XXVI […] хараалһан коммунис[…]лалтын асари ехэ […]нуудые амжалтатай[…]лүүлхын тула ороной[…]шад социалис мүры[…] үргэнөөр дэлгэрүүлхэ […] этигэжэ байһанаа […] хабаадагшад мэдүүл[…]

ВЦСПС-эй түр[…] А. И. Шибаев, КПСС[…]гай таһагые даагшы[…]шэ П. А. Смольский […]дэ хабаадалсаа.

(ТАСС)

Уран бэлиг — арадай баялиг

Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ, Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ, ород драматическа болон кукольна театрай, «Байгал» ансамблиин артистнар, Уран зураашадай, Уран зохёолшодой, Композиторнуудай холбоонуудай түлөөлэгшэд, кинопрокадай бригада — хамта 10 бүлэгтэ хубаарhан 170 зохёохы ажалшад Хэжэнгын райондо Буряадай АССР-эй литература, искусствын үдэрнүүдые үнгэргөөд бусаа hэн.

Литература, искусствын тэдэ үдэрнүүд тухай энэ хуудаhандамнай уншагты.

Буряадай АССР-эй арадай [артист], РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, Буряадай элитэ композитор Ж. А. Батуев Хэжэнгын районой Хөөрхэ нютагта түрэhэн юм. Хорини ... залуушуулай hургуули дүүргэжэ, Улаан-Үдын искусствын техникумдэ ороод, хүгжэмэй орьёлнууд ото зүдхэжэ ябахадаа, Хэжэнгэеэ ошохо сүлөөгүй байжа болоо. Тиимэ нютагаараа ябахадаа, нүхэдтэеэ, ургажа ябаhан эдиршүүлтэй уулзахадаа, ехээр сэдьхэлээ долгилуулаа юм. Февралиин 12-ой Хөөрхын, Эдэрмэгэй зон алдарта хүбүүндээ эдеэ барюулан угтаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Эдэрмэгэй соёлой байшан соо хүн зон айлшанаа угталгын үедэ.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

Буряадай Уран зураашадай холбооной, Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музейн түлөөлэгшэд Хэжэнгэдэ болоhон литература, искусствын үдэрнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Уран зурагай музейн директор С. Н. Мунгалова, скульптор Г. Г. Васильев гэгшэд С. Р. Ричиновэй «Хадада ушарhан уулзалга» гэhэн зурагые Хэжэнгын райондо бэлэг болгон бариа.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

ПАРТИИНГАА ДҮЛЭТЭ ҮГЭҺӨӨ ЗОРИГЖООД...

КПСС-эй XXVI съездын угтамжада зорюулагдаhан, литература, искусствын үдэрнүүд манай райондо тон ехэ амжалтатайгаар боложо үнгэрбэ гээшэ.

Манай Хэжэнгын районой ажалшад түрэл партиингаа түүхэтэ съездые ажалай ехэ амжалтатайгаар угтаха гэжэ эршэтэйгээр тэмсэжэ байна. «1981—1985 онуудта, 1990 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» тухай КПСС-эй ЦК-гай проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ районоймнай ажалшад эдэбхитэйгээр хабаадаа. Арад зоной ажабайдалай материальна болон соёлой хэм хэмжээе hураггүй дээшэлүүлхэ, хүнэй дүрбэн тэгшээр хүгжэхэ арга боломжо олгохо гэhэн үндэр ехэ зорилгонуудые наяад онуудта бэелүүлхээр Коммунис партимнай хараалжа, оронойнгоо экономическа, социальна хүгжэлтын асари ехэ түсэбэй проектые арадайнгаа үзэмжэдэ табяа гээшэ ааб даа. 8000-hаа үлүү хүнэй хабаадалгатайгаар партийна, комсомолой, профсоюзай болон хүдэлмэришэдэй суглаанууд район доторнай үнгэржэ, партиин ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэгдэhэн, олондо hайшаагдаhан байна.

Партиингаа гол шэглэлнүүдтэй зохилдуулан, районойнгоо экономическа болон социальна хүгжэлтые эрид дээшэлүүлхээр КПСС-эй райком, ажахынуудай партийна организацинууд хараална.

Жэшээ дурдаха болобол, ой модоной промышленностиин үйлэдбэрилдэг продукциин хэмжээе 17—19 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ проект соо заагданхай. Тэрээнhээ уламжалан, манай райондо оршодог леспромхозууд өөhэдынгөө арга боломжонуудые гүйсэдөөр хэрэглэхэ, хараалагдаhан түсэбөө заатагүй бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ болоно бшуу.

Партиин хараалhан түсэбэй ёhоор район дотор капитальна барилганууд хэгдэхэ. Тиихэдэ капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэн зөөрине аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ шухала болоно.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ партимнай онсо анхарал хандуулна бшуу.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхөөр хараалhан арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые элдэб шалтагаанаар бидэ дүүргээгүйбди. Үнгэрhэн табан жэлэйнгээ дүнгые алишье талаhаань шэнжэлжэ үзөөд, районойнгоо хүдөө ажахые арбан нэгэдэхи табан жэлдэ эрид хүгжөөхэ гэhэн зорилго районой партийна организациин үмэнэ табигданхай. Юуб гэхэдэ, жэлhээ жэлдэ түсэбөө дүүргэдэг түрүү коллективүүд район доторнай олон шуу. Чисаанын совхозой Булагай, «Первомайский» совхозой Вознесеновкын, «50 лет Октября» совхозой Ородой-Адагай, Загаhатын совхозой түбэй МТФ-нүүдэй коллективүүд, олон хонишод арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ. Түрүү малшадай, хонишодой дүй дүршэлые олоной дунда нэбтэрүүлэн, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудаа гүйсэдөөр элсүүлэн, ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, абаhан уялгаяа ажалшаднай дүүргэдэг байха ёhотой. Тиимээр бүхы ажалшадые хүмүүжүүлхын тула партийна организацинууд хамаг хүсэсэ элсүүлхэ юм.

1981 ондо районой совхозуудай үмэнэ горитой зорилго табигданхай. 41000 центнер hүн, 20000 центнер мяхан, 5280 центнер ноохон гүрэндэ худалдагдахаар хараалагдана. Гадна 80 мянганhаа үсөөн бэшэ хурьган, 8000 тугал, 400 унаган абтажа түлжүүлэгдэхэ ёhотой. Малай гарзада оролгые эрид хорооохо болонобди.

Бүхы дээрээ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ 120,3 мянган центнер мяха, 311 мянган центнер hү, 21,08 мянган центнер ноохо үйлэдбэрилхөөр хараалнабди. Тингэжэ 104,7 мянган центнер мяха, 276 мянган центнер hү гүрэндэ худалдахабди.

Хүдөө ажахын продукциие ехээр, шанартайгаар үйлэдбэрилхын тула тэжээл бэлдэлгын гол шухала асуудалнууд шиидхэгдэхэ ааб даа. Өөhэдынгөө бэлдэhэн тэжээлэй бата hайн үндэhэ hууритай болобол, ондоо тээгүүр hолоомо, үбhэ бэдэрэлгэн болихо жэшээтэй.

Ажахынуудые, малшадые уhаар хангаха, сабшалан, таряалангуудые уhалха асуудал манда мүн лэ гол шухала болонхой. 1982 ондо Хэжэнгэ гол дээрэ 15 миллион кубометр уhа багтааха томо сөөрэмэй түхеэрэлгэ баригдажа, «Первомайский», Хэжэнгын совхозуудай, «Баян-Гол» гэжэ предприятиин 6000 гектарhаа бага бэшэ газар уhалагдаха юм. Мүн баhа Сулхарын водохранилищи баригдахаар хараалагданхай. Юрэдөө, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажахын алишье hалбарида горитой түсэбүүд дүүргэгдэхээр хараалагдана.

Алибаа түсэбые hайнаар дүүргэлгые хангахын тула хонишодые, малшадые, механизаторнуудые ажалдань зоригжуулха шухала. Энэ хэрэгтэ лекторэй дүлэтэ үгэ, агитколлективүүдэй, соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи тон сэнтэй.

Үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгын хүдэлмэрине саашадань hайжаруулха тухай түрэл партиингаа захяа заабарине үдэр бүри бэелүүлхэ хэрэгтэ районой партийна организаци ехэ анхарал хандуулжа байдаг юм. Жэшээнь, «Знание» бүлгэмэй районно болон эхин эмхинүүдэй лекторнүүд, 200 гаран агитатор болон политинформаторнууд КПСС-эй ЦК-гай проектые олоной дунда нэбтэрүүлхэ хүдэлмэридэ хабаадуулагдаа. Һүнэй фермэнүүдтэ, холын гүүртэнүүдтэ, хонишодто партиин райкомой лекторнүүд, элидхэлшэд хэдэн дахин ошоhон байна. Энэ үе соо 800-гаад хөөрэлдөөн үнгэргэгдөө, 10 гаран лекци, элидхэлнүүд уншагдаа. Политическэ болон экономическа hуралсалай 64 hургуулида КПСС-эй ЦК-гай документые шудалалгын хэшээлнүүд болоо.

Тиихэдэ уран hайханай, соёлой хүдэлмэрилэгшэд ажал ябуулгаяа партиин хараа шугамтай нягта холбоотойгоор эрхилхэ уялгатайшье, холбожо шададагшье байна.

Литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадахаяа ниислэл хотоhоо ерэhэн айлшад, зохёохы ажалтанай коллективүүд ажалшадыемнай ажалай амжалтада зоригжуулха талаар манай районой соёлшодто, уран hайханай коллективүүдтэ горитойхон туhаламжа үзүүлбэ гээшэ.

Түрэл партимнай XXVI съездын эхилтэр тоотойхон хоног үлэбэ. Удангүй КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй гүн удхата элидхэлые шагнахабди, газетын хуудаhанда уншахабди. Партиингаа съезд дээрэ баталагдан абтаhан шиидхэбэринүүдые бүримүhэн бэелүүлхын түлөө шанга тэмсэл орон доторнай эхилхэ. Хэжэнгын районой ажалшад түрэл партиингаа дүлэтэ үгэhөө зоригжоод, тэрэ ехэ тэмсэлдэ орожо, арбан нэгэдэхи табан жэлэй хараа түсэбүүдые дүүргэхээр бэлэн гэжэ мэдүүлхэ хүсэлтэйб.

Д. ЦЫДЫПОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой секретарь.

ЭДЭРМЭГЭЙ ЗОН БАЯРТАЙ

Гурбан үдэрые манай Эдэрмэг hууринай хүн зон—бага, ехэгүй—юрэ бусын hайндэрэй оршон байдалда үнгэргэбэ. гээ hэа, даншье үлүү гаргаhан юумэн байхагүй. Хэжэ байhан ажалаа хээд лэ, үдэшэлэн хүдөөгэй соёлой байшан тээшэ барандаа ярадаг байгаа.

Үнэхөөрөөшье, мэдээжэ уран зохёолшодой үгые шагнаха гээшэ бидэндэ ехэ олзо, Илангаяа энэ ушар багшанарта, hурагшадта бүри үнэтэй боложо үгэнэ бшуу. Бүлэг уран зохёолшодтой, онсолбол, Буряадай АССР-эй арадай поэдүүд Н. Г. Дамдиновтай, Ц-Д. Д. Дондоковатай, поэдүүд А. Г. Румянцев, Л. Д. Тапхаев, Г. Ц. Дашабылов гэгшэдтэй манай hургуулида уулзалгын болоhондо угаа баяртайбди.

Уран зохёолшод hургуулитаймнай танилсаа, үхибүүдтэ, багшанарта шүлэгүүдээ уншаа, зохёохы ажалайнгаа түсэбүүдые хөөрэжэ үгөө. Мүн баhа айлшадаашье баярлуулха гэжэ бидэ оролдообди. Һурагшаднай бишыхан концерт харуулhан байна. Тиихэдээ айлшадайнгаа уран шүлэгүүдые программадаа оруулаа.

Мүн баhа Буряадай АССР-эй арадай поэт Ц-Д. Дондоковагай зохеохы ажал ябуулгада зорюулагдажа, ханын hониной тусхай номер hурагшадай гараар гаргагдаhан байна.

Хоёрдохи үдэрынь композиторнуудтай уулзалга болоо. Манай нютагhаа ургажа гараhан, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша, автономито олон республиканuудай хүндэтэ нэрые зүүжэ ябадаг, Буряадаймнай бэлигтэ композитор Ж. А. Батуевай ерэhые үнэн зүрхэнhөө амаршалhан байнабди. Түрэл нютагайнгаа hайхан агаараар амилаад, багынгаа нүхэдтэй уулзаад ошоhон бэлигтэ композиторай уран хургад дороhоо шэдитэ хүгжэм мүндэлжэ, Эдэрмэг, Хөөрхэ нютагууд тухай симфоническа зохеолнууд, дуунууд бэшэгдэжэ магадгүй.

Мүн Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагшад Б. О. Цырендашиевай, С. С. Манжигеевэй болон бусад нүхэдэй дуунуудые хүдөөгэйхид, тусгаарлабал, Эдэрмэгэй хүн зон ехэ дуратайгаар дууладаг гэжэ мэдээжэ. Дуратай дуунуудайнгаа авторнуудтай уулзахада, ямар гоё гээшэб!

Гурбадахи үдэрынь манай суута Хоца Намсараевай нэрые зүүжэ ябадаг академическэ театрайнгаа коллективтэй уулзажа, Б-М. Пурбуевай «Талын басаган» гэhэн зүжэгые сэдьхэлээ уяруулан хараабди. Ажабайдалда боложол байhан үзэгдэлнүүд бидэндэ харуулагдажа, танил тала хүнүүднай сценэдэ гарашаhан шэнгеэр hанагдаал!

«Үшөө дахин уулзатараа!» гээд лэ Эдэрмэгэй хүн зон айлшадтаяа хахасадаг байгаа.

Р. ДАШИЕВА,
Дээдэ-Хэжэнгын дунда hургуулиин багша.

Лопсон ТАПХАЕВ

ХОЦА НАМСАРАЕВТА

Һэбхеэн уулын оройдо hэрюусэжэ зогсоhондол,
Хэбэд номхон Хэжэнгые альган соогоо хараhандал,
Һалбайн сагаан нуур соо hарын толо бариhандал,
Һанаандамни хуу баран зураатай юумэдэл элихэн.
Сэдүүгэй Сэрэмпэлтэй эдир багадаа нүхэсөө hэм,
Ядуугай зоболон гомдол минии хоолойдо бөөгнэрэгшэ hэн.
Арюухан Должодто дурлажа, нюуса болзорто ябалсаа hэм.
Аюулгүй ехэ тэмсэлдэ харгы бэдэржэ төөригшэ hэм.
«Эжэл гурбан нүхэдтэй» эжэлшэжэ баhа ябааб.
«Далан худалые» үбгэдтэ дабтан хөөрэжэ ядааб.
«Тэршээхэн унага» хээрын адуун соо бэдэрээб,
Тэрэ гэhээр мориндо дуратайгаа мэдэрээб.
«Үншэдэй үхэлөөр» үрэ зүрхөө үбдэхөөгөөд,
Хүнжэл дороо hугшаран хэбтэhэм гайхалгүй.
«Үри нэхэбэрндэ» өөрынгөөшье үнеэ түлэхөөр hэм,
Хайрлаха гээшэhээ зөөлэн мэдэрэл байхагүй.
Дала нюргаар «Тайшаагай ташуур» шабхадана...
Далдирхадаа, театр соо альга ташанам...
Үндэhэн хэлэнэй ульгам жороое hунгахадаа,
«Үбгэн гэлэнэй үгэhөө» хурсые олоногүйб даа.
Монгол үзэгөөр сасаг татаhан зохёолоймнай
Модоной гол үндэhэн шэнги, Намсараев
Арад зоной сэжэын ёбдарай оёорhоо
Алтанайнь дээжые үнгэ нэмээд асараа юм лэ.
Асараа юм лэ хонин хүрбэ дэгэлэй
Арhа утаhан аргалай гашуун утаа,
Урдын буряадай үйлэдэhэн буян, нүгэлэй
Уйдхартайшье, энеэдэтэйшье домог олоор мандаа.
Ухамай сэсээр улаhаа зулые илгажа,
Уран бүтээлэй зула бадараан ябаhандань,
Доодо үетэн хэн янгүй малгайгаа абажа,
Доро дохинол бултанаймнай үбгэн абада.
Һэбхеэн уулын оройдо гараад хараhандал,
Хэбэд номхон Хэжэнгээ магтан дууланабдил,
Һалбайн сагаан нуур соо hарын толо бариhандал,
Һайхан хуби заяагаар омогорхожо hуунабдил.

ГОЁНУУД ДУУГАА — АРАДТАА

...ралай консерватори дүүр... ерэhээр, ои хоёрдохи ... оперо, баледэй академическэ театрта хүдэлжэ бай... Минии ерэhэнэй hүү... уданшьегүй түрэл те... мнай нимэ үндэр нэрэ ... олгогдоо hааб даа. ... минии габьяа байхагүй. ...ье ахамад үетэнэй аша ...гаар олдоhон энэ үн... ехэ нэрыень арьбадхал... гэжэ арга шадалаараа ...одогби.

...hээ концертнэ брига... оролсожо, хүдөө нюта... ар яhала ябадаг хүм. ... литература, искусст... hайндэртэ түрүүшынхеэ ...далсабаб.

...нөө Хэжэнгын районой ...зонтой уулзаад байха... сэдьхэл зүрхэн баярай ...ээр халинги. Юун... ...ада, дуу хүгжэмдэ ду... ... өөhэдөөшье дуулажа ... хүнүүд Хэжэнгэдэ ...юм байна гэжэ би ойл...

...өөрөөшье Хэжэнгын ...дууша гэжэ би багаhаа ... Хаанаhаа мэдэхэб... ...бал, би өөрөө Яруу... районой Үльдэргэ ню... түрэhэн, ехэ болоhон, ... дунда hургуули дүүр... хүн байна бшууб. Чи... ... дабаа дабажархибал, ... түрэhэн нютагай — ...ргын дайда угтажа ... Тиимэhээ Хэжэнгэдэ ...доо, нютагаархидтала ... шэнги болоо ха ...

...дөө нютагта ошоходоо, ...стнар хахад хүсэеэ гарга... ... зарим нүхэд hана... болохо. Тэрэшье тиимэ ... hайхан дуугаа арад... бэлэглэхэ үүргэтэй хү... ... хахад хүсэеэ нөө... ... яахабоди? Бингүй ... зашидажа, шадалай ... хоолойгоор дуулаха ... оролдохош. Дуушни ...гаар хүлеэн абабалнь, ... урган баясахаш.

... Хэжэнгын районой ... ябахада, академическэ ... диплом театртамнай ... гдажа, концертнэ бри... ... гэшүүн бүхэнэй сэдь... ... ошо бадаруулhан, ... ханаар дуулаха, наа... ... түрүүлэн байха.

Д.Х. ГАЛСАНОВА,
...н орденто гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай дуушан.

ЗАМАЙ ТЭМДЭГЛЭЛ

ХЭБЭД МҮНГЭН ХЭЖЭНГЭЭР

ХАЯЛАН хада дээрэ «Хэжэнгын район», «Айлшан боложо буугыт!» гэhэн уряал үгэнүүдтэй баханын ойро машинануудаймнай тогтоhон сагhаа хойшо, hургуулида hуража ябахадаа уншаhан, сээжэлдэhэн Хоца Намсараевай мүрнүүд ходол аман соомни хэлэгдэжэ, шэхэн соомни шэнхинэжэ ябаа:

Хэбэд номохон Хэжэнгэм
Хээрээш минии зүрхэн соо...

КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь Р. Б. Баяртуев, КПСС-эй райкомой секретарь Д. Б. Цыдыпов, арадай депутадуудай Хэжэнгын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ю. И. Алексеева, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, суута хонишон Р. Н. Рампилова болон бусад нүхэд айлшадаа хани халуунаар угтажа абаад лэ, хэдэн үдэрэй туршада районой хүтэлбэрилэгшэд, КПСС-эй райкомой түлөөлэгшэд тэдэниие халуун анхаралаар ото хүреэлжэ ябаа.

Партиин обкомой тогтоолоор баталагдаhан, КПСС-эй XXVI съездэ бэлэг болохо ёhотой томохон үйлэ хэрэг гэжэ үндэрөөр сэгнэн, Хэжэнгын районой хүтэлбэрилэгшэд, үргэн ниитэ хүн зон литература, искусствын үдэрнүүдэй час бүхэниие наринаар бодомжолон, ехэ hайнаар бэлдэhэн байгаа гэжэ тон түрүүн тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ.

Уран зохёолой түрүүшын үдэрые Хоца Намсараевай түрэhэн нютагта — Эдэрмэгтэ үнгэргэhэн ушар мүн лэ ойлгосотой. Уран зохёолшод хоёр бүлэг боложо хубаараад, нэгэниинь hургуулида, нүгөөдэнь хонишодто ошоо юм.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшын орлогшо Ч-Р. Н. Намжилов, Хэжэнгэhээ ургаж гараhан уран зохёолшо Ц. Р. Галанов, эдэ мүрнүүдэй автор Аса гэжэ газарта үбэлжэжэ байhан хонишодто айлшалаабди. Тэндэ эхэ хонидой гурбан hүрэг үбэлжэжэ байнхай.

Асада үбэлжэжэ байhан хонишод «Первомайский» совхозой гурбадахи отделениин бүридэлдэ ородог. Отделениин эрхилэгшэ нүхэр Фёдор Дмитриевич Пахомов гэгшэ 1953 ондо Казаньhаа ерэhэн хүн. Татарай АССР-эй ниислэлдэ түрэжэ, балшар наhаяа үнгэргэhэн, өөрөө чуваш яhанай энэ нүхэрнай уhан торгон буряад хэлэтэй.

— Аршаанхан эхитэй Аса-Шэбэртэмнай хүрэжэ ерэhэн уран зохёолшодтой уулзажа байхадаа баяртайбди, — гэжэ нүхэр Пахомов үгэеэ эхилээд, өөрынгөө даажа байhан отделени тухай хуряангыгаар хөөрэжэ үгөө: — Манай отделени хадаа 9000-аад хонитой. Тэдэнэй 5000-ниинь эхэ хонид, арбан hүрэг боложо хубааранхай. Отделениимнай түб Эдэрмэг ааб даа. Эгээл холын гүүртэ юhэн модоной зайда оршодог байха. 200-гаад адуутайбди. Далан хоёр хүдэлмэришэнтэйбди. Тэдэнэй гушан хоёрынь мал ажалда хүдэлдэг...

Буряад үгүүлбэриин бүхы аянгые хэдэндээ шэнгээжэ шадаhан Фёдор Дмитриевичэй хөөрэхые буруу хараад шагнаа hаа, энэмни ондоо яhанай хүн гэжэ хэншье хэлэхэгүй. Теэд буряад hамга абажа, буряад газарта нютагжахадаа, тиигэншьегүй яхаб даа. Буряадай хүдөө ажахын институт дүүргэжэ, эрдэмтэ-агрономой мэргэжэлтэй болоод, хоёрдохи түрэл нютагтаа бусажа, хүдөө ажахые хүгжөөлсэхын түлөө тэмсэжэ ябаhаниинь hайхан.

Юрэдөө, «Первомайский» совхоздо олон яhатанай түлөөлэгшэд интернациональна хани барисаанай оршондо ажаhуудаг гэжэ ойлгогдоо. Эндэ угай малша буряадhаа, таряаша ородhоо гадна татар, чуваш, башкир, узбек, украин, немец яhатанай түлөөлэгшэд hайн hуудаг.

Тиихэдэ дээрэ дурсагдагша Аса гэжэ газарта үбэлжэжэ байhан гурбан hүрэг хонидой нэгыень Анвар Мухамеджанович Магасумов Нафиса Идрисовна нүхэртэеэ харууhалжа байна. Эдэнэр Уфаhаа ерэhэн башкирнууд:

— Буряад хэлэндэ hуража шадаагүйшье hаа, бага зэргэ ойлгодог болонхойб. Муу hуунагүйбди. Пенсидэ гаратараа, хүгшэнтэеэ эндэ ажаллаха зон аабзабди даа. Гурбан үхибүүтэйбди. Нэгэ хүбүүмнай арбадахи класста hурана. Нёдондо хониднай түрүүшынхеэ хурьгалаа hэн. Тэжээл хомор, мэгдүүтэйхэн байгаа hэн даа. Мүнөө үбhэ хулhатайбди. Бараг ондо орохо аабзабди. Зууhаа зуун табан хурьга түрүүлжэ түлжүүлхэ гэжэ хүгшэн бидэ хоёр уялга абанхайбди. Үгэдөө хүрэхэл хэрэгтэйл даа, — гэжэ Анвар Мухамеджанович яралгүй дэрууханаар хөөрэхэ юм.

Асын үбэлжөөнэй хоёрдохи hүрэгые коммунист, Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй депутат Марсельеза Алганаевна Сташкина даанхай. 100 эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абаха гэhэн социалис уялгатай.

10 класс дүүргээд, совхоздоо хүдэлхэеэ үлэhэн комсомол басаган Намсалма Жамбалова гурбадахи hүрэгыень даадаг. Коммунис партиин гэшүүндэ кандидат боложо ороо хоор бэлдэжэ байhан Намсалма мүн лэ зуун эхэ хонин бүриhөө зуун хурьга абахаар зоригжонхой. 15 жэлдэ эхэ хони түрүүлжэ ябаhан эсэгэнь—Дашажап Жамбалович Жамбалов hурган хүмүүжүүлэгшын үүргые бэелүүлдэг юм байна.

Бидэ хонидыень хараабди. Түрүүшын 50—50 хурьгад гарашанхай, шэбхын халуун хангалаар анхилhан хашаа руунь орооhон хүн бүхэниие хонгёо маараанай хоорроор угтаха юм. Хурьгадайнгаа абяае танилан эхэнүүдыньшье бүдүүн бүдүүнээр зай завhаргүи маараладана.

Һүрэг бүхэн 500 хонитой. Дүтэ-дүтэ оршоhон гурбан хашаагай хонидые томохон худаг уhаар хангадаг. Хонид бүхэн уhаhуурин өөр өөрын хорёотой. Бүлэгдэдэг уhаниинь бүлеэн болгогдоод гарахадаа, хонидые даарулхагүй hаинтай.

Хонишодтой хани халуунаар хахасаад, Эдэрмэгтээ бусажа ерэхэдэмнай, нүгөө нүхэднай hургуулиин hурагшадтай, багшанартай уулзажа, сэдьхэлээ баhал ехээр баясуулаад hу, ба.

Үдэшэлэн клуб соо уран зохёолой ехэ үдэшэ зарлагдажа, бидэ уншагшадайнгаа урда тоосоо хээ hэмди.

«Первомайский» совхозой парткомой секретарь К. Ц-Д. Батуев уран зохёолой үдэшые нээгээ hэн. Совхозой директор Д. Б. Бэрбоев ажахынгаа экономико тухай тобшоор хөөрөө. «Первомайский» совхоз хадаа бүхы дээрээ 30000 гектар газартай. Тэрэнэйнь 7000 гектарынь таряалангай, 6000 гектарынь сабшалангай газар болоно. 1300 үнеэн, 16000 хонин, 400 адуун, 80 трактор, 40 автомашина, хүдөө ажахын 20 элдэб машина, техникэ совхоздо бии юм байна.

11-дэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабариие бэелүүлхэ, КПСС-эй XXVI съездые ажалай үндэр амжалтаар угтаха гэжэ совхозой ажалшад эршэтэихэнээр ажаллажа байна гэжэ совхозой директорэй элидхэл сооhоо ойлгогдоо hэн.

Арадай депутадуудай Дээдэ-Хэжэнгын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ц. Б. Золтоев Нарин-Шэбэр гэжэ газарта Хоца Намсараевай үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн «Манай зам» гэжэ коммунаhаа эхилээд, мүнөө үеын техникээр зэбсэглэгдэhэн совхоз хүрэтэр ургаhан нютагайнгаа түүхые дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэhэн байна. Тиихэдээ 1930 оной октябриин 13-да буhалгаарhан нюдарган этэгээдүүдэй хорото hомондо дайруулан hалаhан зургаан коммунарай түүхэ тухай сэдьхэлэй доhолхоор хэлээ.

Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Н. Г. Дамдинов буряад литературын hүүлэй үеын туйлалтанууд тухай хуряангыгаар хөөрэжэ үгөөд, хэдэн шүлэгөө уншажа үгөө юм. Удаань уран зохёолшодоор өөрынгөө хэжэ байhан юумэн тухай хөөрөөд, шүлэгүүдээ уншаа.

ХОЁРДОХИ үдэрынь ажалай хубаарилгын гуримаар би нүхэдhөө таhарха баатай боложо, Х. Н. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театртаи ябалсаhан байгааб. Театрай коллектив үдэрынь Хэжэнгын совхозой Бахлайтын фермын hаалишадта ошожо, концерт харуулжа баясуулаа.

Үдэшын 5 ба 7 сагуудта түбэй Соёлой ордон соо Б-М. Пурбуевай «Талын басаган» гэhэн зүжэг харуулаа. Хүдөө нютагай материал дээрэ бэшэгдэhэн зүжэг хүдөөгэй зоной сэдьхэлдэ угаа дүтэ байна гэжэ харагшадаи дунда пуухадаа ойлгохоор байгаа hэн.

— Энэ зүжэгөө хүдөөгэйхидтэ эгээл түрүүшынхеэ харуулжа ябанабди. Хүдөөгэй харагшад ямараар угтаха юм ааб гэжэ hанаата болоод ерээ hэмди,—гэжэ Буряадай АССР-эй габьяата артистка Нина Гармаевна Токуренова хэлээ hэн. — Түрүүшынгээ үдэр Могсохондо харуулаабди. Клуб соонь зон шэгээтэй байгаа. Ехэ халуунаар угтаа даа. Тиигээд бидэтнай дали ургашоо гээшэбди. Эндэ муугаар наадажа болохогүй!

* * *

ЗАГАҺАТЫН совхоздо ошоходомнай, парткомой секретарь А. А. Аюржанаев, ахамад зоотехник, Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник Д. Б. Батомункуев, ахамад ветврач Д. Д. Дымшеев гэгшэд бидэниие угтажа, Баруун-Хорой гэжэ газарта үбэлжэжэ байhан хонишодто абаашаа. 23 жэлдэ хонин ажалда ябажа байhан Н-Д. Ц. Дондоковой буусада буубабди. Танилсаhанайнгаа удаа Намжил-Доржи Цыренович хонидоо харуулхаяа, хашаа руугаа бидэниие дахуулба. **«Н. Ц. Дондоковой харадаг эхэ хонидой hүрэг. Загаhатын худалдаа наймаанай нэгэдэл (А. У. Аюшеева) шефынь юм. Харюусалгата мэргэжэлтэ — Жамбалова Н. Ж.»** гэhэн үгэнүүдтэй томо гаршаг хашаагайнь үүдэндэ хадаатай. Хонидой түрэлгэ эндэ баhал hайн эхилэнхэй.

Н-Д. Ц. Дондоковой нүхэр Елизавета Цыбиковна Дашидондокова — хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай гэшүүн, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө», «Шэн зоригто ажалай түлөө» гэhэн медальнуудтай. Н-Д. Ц. Дондоков өөрөө Ажалай Улаан Тугай ордентой, «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» гэhэн медальтай.

Дондоковтон 560 хонитой. 1981 ондо 100 хонин бүриhөө 115 хурьга түрүүлжэ түлжүүлхэ, нэгэ хониноо 4 килограмм нооho хайшалха, эхэhээ таhалагдаха үе хүрэтэрнь хурьган бүхэнэй шэгнүүрые 23 килограммда хүргэхэ гэhэн социалис уялга абанхай. Арбан жэлэй туршада зуутанай тооhоо гарангүй ажаллана.

Удаань совхозой түб hууринда түхеэрэгдэhэн МТФ-дэ хүрэжэ ошообди. Тэндэ совхозой директор П. Б. Саганов хүлеэжэ байба.

Фермэ дээрэ үдэшын hаам дүүрээд байгаа. Һаалишад улаан булангаа шамдуун сугларжа, уран зохёолшодтой уулзаа юм. Тус фермэ имагтал совхоз соогоо бэшэ, мүн район соогоо hайнуудай нэгэн.

Багашаг саhатаишье hаа, үбэлэй hарын сагаанаар мүнгэржэ харагдаhан нютагай ажалша хүнүүдтэй хахасаад, бусаха замдаа гараа бэлэйбди.

Хэбэд мүнгэн Хэжэнгын ажалша түмэнэй сэдьхэл мүнөө жэлдэ угаа hайн байна гэжэ гурбан үдэрэймнай зам харуулаа. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые жэншэдгүйгөөр дүүргэхээр зоригжонхой.

Ц. ДОНДОГОЙ.

Хэжэнгын районой Загаhатын совхозой, районой түбэй хүн зон «Байгал» ансамблиин түлөөлэгшэдые баяртайгаар угтаhан байна.

РСФСР-эй арадай артистка Ч. Г. Шанюшкинагай ирагуу hайхан хоолой илангаяа олондо hайшаагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ч. Г. Шанюшкина дуулажа байна.

Л. МАШАНОВАЙ фото.

ҺАЙХАН ДАА, ҺАЙХАН

Хэжэнгэ hууринда hая наашынишье иимэ хүлеэлтэй байгаагүй ёhотой. Юуб гэхэдэ, уран зохёолшод, зураашад, композиторнууд, артистнар—уран бэлигтэнэй бүхы түлөөлэгшэд гансата олоороо хүрэжэ ерэхэдэ, үгы номоор байна.

Жэшээнь, СССР-эй арадай артистка, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Лариса Петровна Сахьяновагай хатархые оройдоо харагүй шахуу хүнүүд хүдөө нютагуудта байжа магадгүй. Тиимэhээ районой түбэй соёлой байшан соо, ородоо зоной хэлсэдэгэй ёhоор, ялолзын мухариха газар үгы байгаа гэхээр hэн. Юундэб гэхэдэ, тэрэ үдэр суута балерина концертдэ хабаадаха байгаа ха юм.

Ленинэй орденто оперо, баледэй академическэ театрай залуу артистнар мүн лэ олондо hайшаагдаа. Жэшээлхэдэ, залуу дуушан Доржи-Ханда Галсановагай ирагуу hайхан хоолоые би гоёшоогоод.

Уран бэлигтэн хоол иигэжэ ерэдэг, үдэр бүришье бэшэ hаань, болоон хоногтоо нэгэ дахин гоё дуу хүгжэмөө бэлэглэжэ байдаг hаа, hүрхэй бэлэй гэлсээдэг. Тэдэ литература, искусствын үдэрнүүд үнгэржэ, бидэшье үдэр бүриингөө ажалда шунабабди.

Айлшаднайшье баhал нютагаа бусаад, зохёохы ажалаа саашань ябуулжа эхилбэ ааб даа. Үе сагайнгаа hайхан шэнжэнүүдые зураглан харуулха, магтан дууллаха хэрэгтээ амжалта туйлахыень би үнэн зүрхэнhөө хүсэхэ байнаб. Юуб гэхэдэ, районой соёлой байшан соо дэлгээгдэhэн зурагуудые харахадаа, уран зураашадай шэрэ будагай шэдиие дүтэhөө үзэжэ гайхааб. Артистнарай уран бэлигые зүрхэндөө шэнгээжэ, сэдьхэлдээ хужарлааб.

Н-С. ДАШИЕВА,
почтальон.

Рабдан ЦЫБИКОВ

ШУМЯЦКИИН ГУДАМЖА

Ази түбиин түбтэ
Аржын тодорһон
Соёмбото, соёлто
Социалис Монголой
Анханай гуламта —
Улаан-Баатарай
Уужам нэгэ гудамжаар
Уруудажа үгсэжэ үзөө һэн гүт? —
Заахан гүлгэ
уляангирнуудтай,
Залгаа дабхар гэрнүүдтэй...
Шууяата, хүсэд мүнөөнэй.
Шумяцкиин нэрэмжэтэ гудамжаар?
Хуушан хэсэгһээ саашалжа,
Хуудам талые хушаһан
Хуур татаһан гудамжа
Хубисхалшын нэрэ мүнхэлнэл.
Эржэн шулуун гэрэй
Энгэр наран талада
Сахюур сагаан самбар дээр
Сарюун нэрэнь ошотонол.
Саг ошохо бүреэ
Сарюун тэрэ нэрын
Хүндэ суунь бууранагүй,
Хүнэй һанаанһаа гаранагүй.
Эгээл ехэ суглаандашье,
Эрдэмтэ нүхэдэй дэбтэртэшье,
Эгээлэй арадай гэртэшье
Энэ нэрэ элитэ.
Хубисхалта партиин тогтоходо,
Хубитаяа нилээд оруулһаниинь
Хубисхал болоходо, Монголдо
Хубилашагүй баатарлигаар
Дайсан барон Унгерные
Дайран бута сохилсоһониинь,
Дайдын бог Резухиние
Даран дууһан бисалһаниинь
Үльгэр домог мэтэл,
Үргэн Монголдо мэдээжэл,
Иимэ юм,
Ирагуу юм
Дээдэ-Үдэдэ тоонтотой
Шулуун сэхэ Шумяцкий!
Уласай ниислэл
Улаан-Баатарта
Нэрэтэ гудамжаарнь ябахада,
Нэгэл жэгтэй зохид,
Дурсан һанаха юумэн
Дууһашагүй олон...

Арад зоной һайн һайхан заншалнууд, ёһо гуримууд үни удаан саг соо үеын үе дамжажа ерэһэн түүхэтэй. Тингэхэ зуураа эдэ заншал, гуримууд үе сагайнгаа, ниитын хүгжэлтын эрилтэнүүдые дүүргэдэг байгаа. Жэшээнь, арад зоной хэтэ мүнхэдөө абажа ябаһан ажалай ёһо-гуримууд, байдал һуудалай һайн һайхан заншалта һайндэрнүүд болбол тэдэнэй оюун бодолой, гэгээрэл болбосоролой таһаршагүй нэгэ хуби, баялигынь мүн болоно. Тиимэһээ ажалай ёһо

ШЭНЭ ЁҺО ЗАНШАЛНУУД ТУХАЙ

гуримууд үе залгамжалан сахигдадаг, үргэлжэлүүлэгдэдэг байһан, байнашье. Совет засагай жэлнүүдтэ ажалша хүн гээшэ эгээл хүндэтэй, үндэр дээдэ солодо хүртэдэг, хамтынгаа баялиг байгуулдаг, тэрэнэйнгээ бүрин эрхэтэ эзэн болонхой. Тиимэһээ манай Эхэ орондо ажал—алдар солын, нэрэ хүндын, шэн габьяагай хэрэг болоһоор үнинэй.

Манай Буряад арадай ёһо заншалнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, тэдэнь баһал өөрын намтартай, ажалшадай ажабайдалтайнь, ажал хүдэлмэритэйнь таһаршагүй нягта холбоотой. Бодоод үзэел, жэшээлхэдэ, эртэ урда сагһаа хойшо, «нэрээ хухаранхаар, яһаа хухара» гэжэ буряад зоной дунда дэмы хэлсэгдэдэггүй байха. Тодорхойлходо, энэнь хүн нэрэеэ үндэр дээрэ абажа ябаха, арюун сэбэр сэдьхэлтэй, үнэн сэхэ ябадалтай, ажалша бэрхэ алдартай байха гэһэн дэмбэрэлтэ юрөөлтэй. Энээнһээ уламжалан, залуу үетэнние баяр ёһололой оршон байдалда ажалша коллективтэ абаха гурим тогтонижоо.

Аба эжыдээ болон аха захадаа, хани нүхэдтөө, хүн бүхэндэ хэниинь хэн гээшэгүй ехэ хүндэтэйгөөр хандаха, бэе бэедээ үнэн зүрхэнһөө туһалха, муу муухай, худал хуурмаг юумэнтэй эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ гээшэ мүн лэ арадай заншалһаа таһаршагүй юм. Энэ талаар хаража үзэхэдэ, нютаг нуга бүхэндэ уг залгамжалан хүгжэжэ, мандажа байһан баян заншал олон ааб даа. Зүгөөр мүнөө энээхэн бэшэг соо тэдэ бүгэдые бултыень тоолојо, урдань гараха аргагүй байһамнай эли. Ушар иимэһээ, һүүлэй үедэ үргэнөөр мүндэлжэ байһан ёһо заншалнууд тушаа тобшохоноор тогтохо хүсэл бии.

Мүнөө үеын эрилтэдэ таарамаар, магтамаар, хүн зоной зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмөөр, һайн һайхан ямар заншалнууд, ёһо гуримууд бииб гэхэдэ, сэрэгэй албанда залуушуулые мордохуулхадаа, һүр жабхаланта оршон байдалда Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнай баатарнууд ерээдүйн сэрэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй халуун юрөөл табина. Эхэ орондоо эрэлхэг зоригтойгоор алба хэһэн тухайдаа омог баяртайгаар хөөрэжэ үгэнэ. Тиихэдэнь эдир залуушуул эсэгэнэрэйнгээ аха нүхэдэйнгөө, түрэл нютагаархидайнгаа урда сэрэгэйнгээ албанай нангин уялгые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ тухайдаа тангариглана. Иимэ баяр ёһололой һүүлээр хатар наадан эмхидхэгдэнэ, гоё һайхан концерт табигдана. Энэ талаар Бэшүүрэй районой Бага-Куналейн сельскэ Совэдэй үүсхэлээр үнгэргэгдэжэ байдаг хүдэлмэриие онсолон тэмдэглэлтэй. Түрэл тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо ба ногооруулха хэрэгтэ эндэхид ехэ багагүй хабаададаг юм. Энээнтэй сүг эндэ нэгэ һайшаалтай ёһо гурим заншанхай. Юуб гэхэдэ, албанда мордохоёо байһан хүн бүхэн сэсэрлиг соо заатагүй набшаһата модо һуулгадаг болонхой. Залуу хүбүүнэй гэртээ бусажа ерэтэрнь, түрэлхидынь тусгаар тэрэниие харууһалжа байдаг юм. Залуушуулые ингэжэ албанда мордохуулһан ушар тэдэнэй оюун ухаанда хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй бүхөөр хадуугдадаг гээшэ. Мүн үхибүүдэй түрэхэдэ, модон һуулгагдадаг. Энэ нэгэ жэшээ. Иимэрхүү баримтанууд ондоо тээгүүршье үзэгдэдэг.

Гэбэшье сэрэгэй албанда үдэшэлгэ зарим газарнуудта ганса архидаанай хэрэг болошодогынь гэмшэлтэй. Хэтэрхэдээ, заримдаа тэрэ үйлэ хэрэгүүдынь хуули буса хойшолонтойгоор дүүрэшэдэг. Ингэжэ «заншажа» байгаа ябадалнуудтай эрид тэмсэл дэлгэрүүлхэ тон шухала. Энэмнай бүгэдэ ниитын уялга.

Зай, нигээд саашань хөөрэхэдэ, залуушуулай гэрлэхэ, үхибүүдэй түрэхэ гэхэ мэтэ совет гэр бүлын ургалта дэбжэлтэдэ туйлай ехэ удха шанартай ушарнууд баһал сэдьхэл зүрхэ долгисуулмаар тэмдэглэгдэдэг болоһониинь һайшаалтай. Жэшээнь, Улаан-Үдын гэрлэлгын ордондо, (гансашье эндэ бэшэ ааб даа) залуушуулай загсада орохо үедэ ирагуу һайхан хүгжэм зэдэлжэ байдаг. Залуу бүлэнэртэ зол жаргал, баян дэлгэр, энхэ тэнигэн байдал, эбтэй эстэй, бэе бэедээ энэрхы сэдьхэлтэйгээр ажаһуухыень хүсэһэн гүн гүнзэгы удхатай үгэнүүд хэлэгдэдэг, халуун зүрхэнэй юрөөл табигдадаг. Энэнь залуушуулые жаргалтай һайхан ажабайдалда зоригжуулдаг гээшэ.

Гэхэтэй хамта зарим хүдөө нютагуудта барга бүдүүлиг, харанхы мунхаг сагай үлэгдэлнүүд үргэлжэлдэг байна. Тодорхойлходо, заримдаа үнөөхил залуушуулай гэрлэлгэ, тусхайлбал, түрэ хурим эмхи гуримгүйгөөр үнгэргэгдэнэ. Зарим нэгэ һүзэгшэдэй зууршалгаар тусхай «үдэр» гаргагдажа, халуун үе сагшье байг, хамаагүй, хэдэн арбаадаараа суглараад, хоёр-гурбан үдэрэй туршада ажалаа хаяад архидаха ушарнууд дайралдадаг. Тинхэ зуураа хэн хэды шэнээн бэлэг асарааб, хэниинь ехые үгөөб, хэниинь бэлэгээ багадуулааб гэхэшэлэн үлүү үгэ хүүр гаргана. Энээниие шоо үзэжэ, шобто харахаһаа ондоо юумэн яахадааб хэгдэнэгүй.

Эндэ бидэ шэнэ ёһоной гурим, зан заншалнуудай оройдоо нэгэ хэдые дурдабабди. Залуу хүбүүд, басагадые хүдэлмэришэд, таряашадай мэргэжэлдэ зорюулха, ажал хүдэлмэри дээрэ онсо шалгарагшадые амаршалха, баглаа сэсэг барюулха, үбэлые үдэшэлгэ, паспорт абаха гэхэ мэтэ ушарнууд баярай оршон байдалда үнгэргэгдэдэг болонхой. Олохон газарта таряашадай, хонишодой, һаалишадай, механизаторнуудай үдэрнүүдые, ургасын һайндэрнүүдые жэл бүхэндэ тэмдэглэнэбди.

Тобшолон хэлэхэдэ, манайда шэнэ ёһо заншалнуудые ажабайдалдаа бодотоор бэелүүлхэ, нэбтэрүүлхэ талаар нилээн ехэ дүй дуршэл бии болонхой. Тиигэбэшье, хэхэ юумэн ехэ гээд мэдэрэе. Шэнэ ёһо гуримые нэбтэрүүлхэ хэмжээ ябуулгануудые улам гүн гүнзэгы удхатай, бүри гоё һайханаар шэмэглэжэ, үргэн олониитын дура сэдьхэлые улам татамаар, үшөө ехэ баяр баясхалангай оршон байдалда эмхидхэхын тула эдэбхи үүсхэл гаргаха, үнэн сэдьхэлээрээ оролдохо ёһотойбди.

Арад зоной һайн һайхан ёһо заншал гээшэ барагдашагүй олон янзын байдаг. Тиимэл хадань энэ гайхамшаг эрдэни баялигһаа гүнзэгы удха шанартай, хүмүүжүүлхы үүргэтэй эгээл һайн һайхан зүйлнүүдыень хэрэглэжэ, мүнөө үеын шэнэ заншалнуудтай зохилдуулха уялгатайбди. Ингэжэ түрэл арадайнгаа ёһо заншалые улам саашадань баяжуулха, хүгжөөхэ, революционно, дайшалхы болон ажалай арюун гурим дуримые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, иимэ ёһоор ажалшадые, илангаяа залуу үетэние хүмүүжүүлхэ гээшэ партийна, профсоюзна ба комсомолой организацинуудай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Эндэ манай соёл сурталай хүдэлмэрилэгшэдэй хубита ехэ гээд һанагдана.

Ив. ОЧОРОН.

Үбэлэй ой соо...

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ДУЛААРААД АБАБА

Байгша оной февраль һарын түрүүшын ба хоёрдохи арбан хоногой туршада республика дотор урда һарада орходоо һуурагүй дулаан үдэрнүүд үзэгдэбэ. Тиин дундаа зэргээр үдэртөө 17—22 градус хүйтэн болоо гэхэ гү, али энэнь нормоһоо 3—5 градусаар дээшээ байһан болоно. Урда жэлнүүдэйхитэй сасуулан харахада, республикын хойто, Прибайкалиин районуудта 8—10, түбэй районуудта 4—6 градус хүйтэн үзэгдэһэн байба. Үнгэрөөд байһан үедэ эгээл дулаан үдэр февралиин 10-да республикын урда нютагуудта үзэгдэбэ. Энэ үдэр тэндэ 1—4 градус дулаан болоно, ёһотойл хабарай амисхалай шэнжые үзүүлөөд абаа ха юм. Бусад нютагуудта 5—10 градус хүйтэн байба.

Энэ үе соо республикын нютаг бүхэндэ шахуу саһан будараа. Илангаяа Байгал далайн эрьеэр дунда зэргээр 8—10 миллиметр тухай саһан ороо. Мүнөө Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Прибайкалиин, Бэшүүрэй, Яруунын районуудта ороһон саһанай зузааниинь 25—30, 15 — 19, бусад нютагуудта 5—10 сантиметр болоно.

Г. ЩЕПИНА,
инженер-агрометеоролог.

МҮНӨӨДЭР ҮГЛӨӨДЭР

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой Соёлой ордондо мүнөөдэр «Романтик» клубай ээлжээтэ «Эсэгэнэрэйнгээ харгыгаар» гэһэн уулзалга үнгэргэгдэхэ. Үглөөдэр ордоной арадай ансамблиин эрэшүүлэй хоорой харалга болохоор хараалагдаа.

Ажалай Улаан Тугай орденто авиационно заводой «Рассвет» гэжэ Соёлой ордондо мүнөөдэр үдэшын долоон часһаа арбадахи табан жэлэй коммунис ажалай ударнигуудай слёт үнгэргэгдэхэ юм. Үглөөдэр үдэшын найман часһаа КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан «Арад ба партинэгэн» гэһэн кинофестиваль. Удаань Ленинградай «Цыган» гэжэ бүлэг артистнуудай концерт. Февралиин 23-най үдэр «Коммунистнуудтай алхамаа нэгэдхэнэбди» гэһэн пионернүүдэй дружинын сбор. Удаань «Тэдэнэй ажабайдал баатаршалгатай сэнтэй» гэһэн Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан аман үгын журнал.

Нарни сэмбын комбинадай Соёлой ордондо мүнөөдэр Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан үдэшэ үнгэргэгдэхэ юм. Үглөөдэр КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан уран һайханай коллективэй тоосоото концерт.

Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай Соёлой ордондо «26 габшагай долоон хоног» гэһэн социалис мүрысөөндэ илагшадта зорюулагдаһан һайндэрэй үдэшэ эмхидхэгдэхэ. Үглөөдэр эндэ Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан залуушуулай зугаа наадан эхилхэ юм. Мүн энэ үдэр Соёлой ордоной «Багульник», «Огонёк» гэһэн ансамбльнуудай харалга үнгэргэгдэхэ.

Серовой нэрэмжэтэ клубта үглөөдэр «Советскэ Союзда алба хэнэб» гэһэн аман үгын журнал. Февралиин 23-да КПСС-эй XXVI съездэдэ зорюулагдаһан тематическа үдэшэ үнгэргэгдэхөөр хараалагдаба.

Тэрэшэлэн **Улаан-Үдын авиапредприятиин, судно-бүтээлгын, «Теплоприбор» заводуудай, багшанарай, технологическа, соёлой институдуудай клубуудта** Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан һайндэрэй концерт, зугаа наадан дэлгэгдэхэ болонхой.

Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ хотын һурагшадай дунда конькигаар түрүү һуури эзэлхын түлөө урилдаан хэдэн үдэрэй туршада болохо. «Локомотив» бүлгэмэй «Забайкалец» гэжэ спортын клубай санын бааза, стадионууд дээрэ санаар болон хоккейгээр түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүд үргэлжэлүүлэгдэхэ юм.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

СОФИ. Бүхы дэлхэйн арадууд, түрүү үзэл бодолтой хүсэнүүд КПСС-эй XXVI съездые тон ехээр һонирхон хүлеэнэ. — гэжэ Болгариин «Народна армия» газетэ бэшэнэ. Партиин урда тээхи съездһээ хойшо үнгэрһэн үе соо совет хүнүүдэй туйлаһан асари ехэ амжалтануудаар болгар арад омогорхоно, Советскэ Союзда хүгжэлтэ түгэс социализмын байгуулагдаһанай, Советскэ Союзай экономическа түгэлдэр хүсэнэй улам саашадаа хүгжэлһэнэй ашаар ажалшадай байдал улам һайжаруулха арга боломжо нилээд үргэдэһэн байна.

НЬЮ-ЙОРК. Америкын конгресс дээрэ США-гай президент Р. Рейган үгэ хэлэхэдээ, ерэхэ табан жэлэй туршада соо сэрэгэй гаргашануудые түсэблэгдэһэнһөө гадуур үшөө 169,5 миллиард доллароор ехэ болгохо гэжэ дурадхаба. Энэнь «часай стрелкые гэдэргэнь эрьюулхэ» гэһэн һэдэлгэ болоно гэжэ **«Вашингтон пост»** газетэ сэгнэнэ. Тус программа юумэнэй үнэ сэнгые бүри ехээр хүндэрүүлхэ, түбхын түрүүндэ негрнүүд ба үгытэйшүүлэй байдал бүри муу болгохо байха гэжэ тэрэ газетэ бэшэнэ.

ПАРИЖ. Францын хэблэл Р. Рейганэй дурадхаһан программые шэнжэлхэ зуураа, энэнь США-да ехэ бууршаал үүсхэхэ байха гэжэ уридшалан тэмдэглэнэ.

ЛОНДОН. Баруун Европын хэдэн оронуудаар США-гай гүрэнэй секретариин туһалагша Л. Иглбергерэй дэншэһые, тиихэдээ Сальвадорой сэрэгэй хунтада туһаламжа үзүүлдэг Америкын политикые тэдэнээр дэмжүүлхэ һэдэлгэ гаргаһые Баруун Европын хэблэл шэнжэлжэ үргэлжэлһөөр. Американ дипломадай тайлбарилга «тэлмэрдэлгэ үүсхэхэ байха», юундэб гэхэдэ, Сальвадор 50 шахуу жэлэй туршада сэрэгэй мүрдэлгэ хюдалгаһаа хохидоһон орон болоно. Түбэй Америкэдэхи бусад иимэ хархис засагуудтал адляар Сальвадорой хунта Холбоото Штадуудай зүгһөө саг үргэлжэ дэмжэгдэдэг байгаа гэжэ Лондоной **«Таймс»** бэшэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ПОРП-ын ЦК-гай ПОЛИТБЮРОГОЙ ЗАСЕДАНИ

ВАРШАВА. Энэ ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой заседани болоно. КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусактай, мүн СЕПГ-гэй ЦК гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Совэдэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккертэй ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Каниин хэһэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдые хаража үзөө.

ПАП агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, дурсагдаһан хөөрэлдөөнүүд хүршэ оронуудтаяа Польшын хани харилсаанай хүгжэлтэдэ, КПЧ ба СЕПГ-тэй ПОРП-ын хани холбоото ябуулгада, тэрэшэлэн бүхы асуудалнуудаар эдэ гүрэнүүдэй хоорондо бэелүүлэгдэдэг холбоо барисаанда шухала удха шанартай байна гэжэ заседани дээрэ тусхайлан тэмдэглэгдэбэ.

Польшодо тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые ойлгоһоной, ЧССР-эй ба ГДР-эй зүгһөө үзүүлэгдэдэг экономическа туһаламжын онсо удха шанартай байһые ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро тэмдэглээ.

Хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдээ харахада, социалис интернационализмын хараа бодолтойгоор, Варшавска Договорой ба Экономическа Харилсан туһалалсаагын Совет дэй талаар социалис ёһоной хани нэгэдэл, хани хоорондоо холбоото ябуулгын эмхидэл батадхаһан аша туһада КПСС тэй, СССР-эй холбоо барисаа улам бэхижүүлхэ гэжэ аха дүү партинуудай — ПОРП, КПЧ ба СЕПГ-гэй шиидхэжэ байһые хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүд хаблан батална.

Польшодохи байдалые тогтууритай түбшэн болгохо, ПНР-эй социалис замаар хүгжэлтые батадхаха, тэрэшэлэн ороной ажабайдалда ПОРП-ын дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргые бэхижүүлхэ шухала гэжэ КПЧ ба СЕПГ тоолодог байна.

Хөөрэлдөөнүүдэй үрэ дүнгүүдые Политбюро бүрин һайшааба.

ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро ПОРП-ын ЦК-гай 8-дахи пленумэй шиидхэбэринүүдһээ эшэ үндэһэтэй тон шухала хэмжээ ябуулгануудай гүсэб мүн лэ хаража үзөө. Сеймэй сесси дээрэ ПНР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельскиин хэлэһэн үгэ дотор найруулагдаһан программые Политбюро бүрин һайшаагаад, арадай ажахые гуримшуулха, орон доторхи социально-экономическа байдал заһаруулха талаар правительствын хараалһан хэмжээнүүдые бүхы партиин, партийна комитедүүд ба организацинуудай зүгһөө эдэбхитэйгээр дэмжэхыень һанамжалан дурадхаба.

ООН-ой ШТАБ-БАЙРАДА

НЬЮ-ЙОРК. Индиин океанай талаар ООН-ой тусхай комитедэй ээлжээтэ сесси ООН-ой штаб-байрада нээгдээ. Комитедэй хүдэлмэридэ 45 гүрэнэй түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо Л. И. Менделевич түрүүтэй совет делегаци хабаадана.

Индиин океаниие амгалан байдалай зоно болгохо тухай уласхоорондын хэлсээ тодорхойлхо конференцидэ бэлэдхэл —сессидэ хабаадагшадай гол зорилго болоно. ООН-ой Генеральна Ассамблейн шиидхэбэритэй зохилдуулан, уласхоорондын тиимэ хуралдаан мүнөө жэлдэ Шри Ланкагай ниислэл Коломбодо болохо ёһотой байна.

Тусхай комитедэй түрүүшын заседаниһаа харахада, хэдэн гүрэнүүд, нэрлэн хэлэбэл: Холбоото Штадууд, Великобритани, Австрали ба Япон комитедэй ажал ябуулгада һаад ушаруулха гэһэн һэдэлгэ урда мэтээр гаргана.

Энэнь олонхи делегацинуудай һанал бодолдо зүришэнэ. Гэхэ зуура, конференцидэ энэ дары, бүтэмжэтэйгөөр бэлдэжэ эхилхэ. тэрэниие болзор соонь дүүргэхэ гэжэ олонхи делегацинууд шиидэнхэй байна.

СЕПАРАТИСТНУУД УСАДХАГДАНА

ДЕЛИ. Индиин Манипур гэжэ зүүн-хойто штадта аюулгүйе сахиха хүсэнүүдэй ба армиин подразделенинүүдэй ехэ ябуулга хэхэ үедэ Хитадай тала баридаг тэндэхи сепаратистнуудай олонхи нюуса баазанууд үгы хэгдээ. Манипурай правительствын гэшүүн И. Тампок Сингх пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэ штадтахи харша эмхинүүдэй 140 шахуу гэшүүд хаагдаа, Манипурые Индиһээ тусгаарлаха зорилготой үймөө үүдхэдэг хархис бүлэглэлнүүдэй олон удамаршад баригдаа гэжэ мэдүүлэбэ.

Хадын районуудта хоргодоһон сепаратистнууд, мүн Манипурай олохон городууд ба һуурин тосхонуудта өөрын отделенинүүдтэй, Хитадай талаа баридаг эмхинүүдэй балмад этэгээдүүд Индидэ харша гүрэнүүдтэй, нэн түрүүндэ Хитадтай нягта холбоо барисаатай байна гэжэ «Джан юг» газетэ бэшэнэ. Баригдажа хаагдаһан сепаратистнууд мүшхүүлхэ үедөө энээн тухайда мэдүүлээ, баазануудһаань олдоһон хорото номнолой литература тэрэниие гэршэлнэ. Тиимэ литература Хитадта хэблэгдээд, Инди худар нюусаар эльгээгдэдэг байгаа. Манипурай захиргаанай түб—Импхалдахи нюуса байрануудай нэгэндэ нэгжүүл хэхэ үеэр олдоһон. хитад сэрэгэй алба хаагшадай хүтэлбэреэр үймөөшэдэй бэлэдхэл хэжэ байһые бууулгаһан фото-зурагууд мүн лэ гэршэ болоно.

ГАИ-гай ЭКРАН

Февраль һарын үнгэрөөд байһан гурбадахи долоон хоногой туршада ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд, ниитын түлөөлэгшэд республика дотор һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан 50 хүниие барижа абаба. Тэдэнэй тоодо городой автотранспортна хоёрдохи предприятиин А. В. Вялов, Улаан-Үдын авиапредприятиин инженер М. А. Балдаев, хэлхээ холбооной управлениин автобазын шалгалта хэдэг механик С. Г. Беляков, барилга-хабсаралгын табадахи управлениин тракторист О. В. Аносов, хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын табадахи һургуулиин багша Н. А. Гинеев болон бусад бии.

Үнгэрөөд байһан энэ долоон хоногто ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд харгы зам дээрэ тохёолдоһон 13 усалта ушарал тэдоруулба. Жэшээнь, Сэлэнгын райондо дүрбэн хүн, Загарайда хоёр, Улаан-Үдэ хотодо гурбан хүн хүндөөр гэмэлтэһэн байна. Тиихэдэ долоон хүн наһа бараба.

Эдэ үдэрнүүдтэ, хэнэйшье мэдэһээр, саһан орожо, харгы халтирууҳай болоһон байна. Энэ ушарһаа автотранспортһаа байха, хүнэй ябагааршье ябахань бэрхэтэй болонхой. Гэбэшье зарим нэгэн ерэжэ ябаһан машинын үрдүүр үрдижэ гарахые һэдэнэ, машинын жолоо бариһан нүгөө зариман харгыгаар түргэн гүйлгэхые оролдоно. Загарайн районой Хасуртайн совхозой тракторист Л. В. Кожевников К-701 трактораар үбэлэй халтирууҳай харгыгаар түргөөр гүйлгэжэ ябатараа, харгын годиролго дээрэ энэ хүндэ техникые залажа үрдингүй хүмэрюулжэ, өөрөө, мүн сүг һуулсажа ябаһан хүнтэеэ наһа бараа. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэрилэгшэ К. Д. Серикова «Волга» машинын урдуур гүйжэ гараха зуураа дайруулжа, ээмээ хухараад, больницада орохо баатай болоо. Һүүлдэ шалгажа үзэхэдэ, энэ эхэнэрэй һогтуу байһаниинь элирээ. Сэлэнгын районой Тельманай нэрэмжэтэ совхозой һогтуу жолоошон Б. Л. Самбаев Зүй-Һутэй тосхон соогуур айхабтар түргөөр гүйлгэжэ ябатараа, харгыһаа гаран гэхэдээ, модо мүргэһэн байна. Машина соо һуужа ябалсаһан Б. Ж. Бамбаров энэ аваариһаа боложо наһа бараа.

Долоон хоногой туршада ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй үнгэргэһэн ниитын шалгалтада 150-яад инспектор хабаадалсаба.

Н. СЕМЕНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи нюурта. Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум тухай информационно мэдээсэл. «КПСС-эй XXVI съездэдэ—эрхим у… тамжа»—мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Партиин алдар соло, омогорхол»—ТАСС-ай материал.

Хоёрдохи нюурта. «Гусиноозерско ГРЭС ашаглагдана»—гэһэн гаршаг доро б… хы материалнууд толилогдоно.

Гурбадахи нюурта. «Арбалалга, амжалта»—ТАСС-ай материал. «Госпромхоз: ажалай хэрэгүүд ба бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд»—П. Казариновай статья. СССР-эй Верховно Совэдэй Президиумэй Указ. Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи нюурта. «Зохёон байгуулхы ажалаа—партиин съездэдэ» — А. Белоусовагай һанамжа. «Нэгэ һаналтайгаар» —А. Гармаевагай статья. «Исай Калашниковай романаар» — Т. Волынцевагай материал. фото-мэдээсэл. «Хүн түрэлтэнэй мүндэлһэн ушар» гэһэн балет тухай һанамжа. Спортын һонин. Со… носхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика.

Улаан-Үдэ. 10.10— **«Илагдашагүй ба үльгэр домогто…** Совет Армиин ба СССР-эй Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан дамжуулга (үнгэтэ). 11.10 — «Ералаш»— үхибүүдэй шог зугаата бүхэсоюзна киножурнал. 11.20 — **«КПСС-эй XXVI съездын делегадуу… тухай хөөрэнэбди».**

Москва. 11.35 — «Илагшад». Фронтын ханин… клуб. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнда хабаадагшад— политическэ хүдэлмэрилэгшэдэй уулзалга.

Улаан-Үдэ. 13.05— «Х… нилсанаһабди, мүрысөөндэ… гэжэ циклһээ дамжуулга.

Москва. 13.50 — «Мүнөөдэр — **түби дэлхэйдэ».** 14.05 — **КПСС-эй съездые угтуулан. «Агуу… номой бүлэгүүд».** «Ехэ эрь… тэ» Арбадахи табан жэл… хай түгэсхэлэй фильм. 15.0… —«Ан амитадай аймаг».

Улаан-Үдэ. 16.05 — Телевизор харагшадай захи… Совет Армиин ба СССР-эй Далайн Сэрэгэй Флодой үдэртэ зорюулагдаһан концерт.

Москва. 16.50 — По… тическэ шэнжэлэгшэ Ю. А… Летуновой хөөрөөн. 17.2… —«Үнгата концерт. 18.0… — Хоккей. «Крылья Советов» — «Спартак». Завсарлаган үедэ, 19,10 — «Спортлотогой» 8-дахи тираж. 20.20 — Мультфильмнууд. «Медвежонок и тот, кто живет в речке», «Об… зьяна с острова Сару…ма». 20.40 — «Отк… ние ноль» — уран … ми». 22.15 — Совет … миин А. В. Александров… нэрэмжэтэ хоёр … Улаан Туггэ ду… хатарай ансамблиин концерт. 23.15 — Спортын һонин. 1. … СССР-эй хубогэй тү… шалдаан. 2. Санаар … хоорондын мүрысөө… 30 километрэ… дан. 00.10 — Шэ… нин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 10.10 — … дүүдэ эн азатай ту… 10.40 — ЦТ. ВР-гэй … хүгжэмэй оркестр… церт. 11.05 — «Арт… тура» Гэр байрын … га тухай.

Улаан-Үдэ. 11.35— … най айлшан».

ХРОНИКО

Буряадай АССР-ай Верховно Совэдэй Президиумэй 1981 оной февралиин … наи Указаар Загарайн районой … дай депутадуудай Новый… нэгэ посёлково Совэдэй… захиргаанай мэдэлэ… Ехэ-Горхон … Хэжэнгын районой … Худанай сомоной Совэдэй… бүридэлдэ оруулагдаа. Хойто-Байгалай районой … арадай депутадуудай … жеменской поселково… Совэдэй … ведэй захиргаанай … оруулагдаба.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД, ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21 информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00353. Заказ № 43. Индекс …